

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2017/2285 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 6ης Δεκεμβρίου 2017

για την τροποποίηση του οδηγού χρήστη που περιγράφει τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 8072]

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 46 παράγραφος 5,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σκοπός του EMAS είναι να προωθήσει τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών με την καθιέρωση και εφαρμογή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, την αξιολόγηση των επιδόσεων του συστήματος αυτού, την ενημέρωση ως προς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, τον ανοικτό διάλογο με το κοινό και άλλους ενδιαφερομένους, καθώς και με την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων.
- (2) Οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί θα πρέπει να λάβουν επιπλέον πληροφορίες και καθοδήγηση σχετικά με τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS. Οι εν λόγω πληροφορίες και καθοδήγηση επικαιροποιούνται διαρκώς, με βάση την πείρα που αποκτάται από τη λειτουργία του EMAS αλλά και για να ανταποκρίνονται στις επιπλέον ανάγκες καθοδήγησης που εντοπίζονται.
- (3) Έχουν εντοπιστεί οι ακόλουθες πρόσθετες ανάγκες για καθοδήγηση: ορισμός γεωγραφικής θέσης, στο πλαίσιο του ορισμού ενός χώρου δραστηριοτήτων, καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα τομεακά έγγραφα αναφοράς και καθοδήγηση σχετικά με τη χρησιμοποίηση μεθόδου δειγματοληψίας για την επαλήθευση οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Τα παραρτήματα της απόφασης 2013/131/ΕΕ της Επιτροπής ⁽²⁾ αντικαθίστανται από το κείμενο του παραρτήματος της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 6 Δεκεμβρίου 2017.

Για την Επιτροπή
Karmenu VELLA
Μέλος της Επιτροπής

⁽¹⁾ ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1.

⁽²⁾ Απόφαση 2013/131/ΕΕ της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2013, για την κατάρτιση του οδηγού για τους χρήστες που περιγράφει τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) (ΕΕ L 76 της 19.3.2013, σ. 1).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

«ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στους στόχους της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) περιλαμβάνεται η ενθάρρυνση κάθε είδους οργανισμών να χρησιμοποιούν συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης αποτελούν ένα από τα εργαλεία που θα μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν οι εταιρείες και οι άλλοι οργανισμοί προκειμένου να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους, εξοικονομώντας παράλληλα ενέργεια και άλλους πόρους. Ειδικότερα, η ΕΕ επιθυμεί να ενθαρρύνει τους οργανισμούς να συμμετάσχουν στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), ένα διαχειριστικό εργαλείο που μπορούν να χρησιμοποιούν οι εταιρείες και οι λοιποί οργανισμοί για την αξιολόγηση, την αναφορά και τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών τους.

Το EMAS θεσμοθετήθηκε το 1993 και εξελίχθηκε με την πάροδο του χρόνου. Ο κανονισμός για το EMAS ⁽¹⁾ αποτελεί τη νομική βάση του συστήματος αυτού, ενώ η πιο πρόσφατη αναθεώρησή του χρονολογείται το 2009.

Ο οδηγός χρήστη του EMAS συντάχθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 46 παράγραφος 5 του κανονισμού για το EMAS. Στόχος του παρόντος εγγράφου είναι η παροχή σαφών και απλών συμβουλών στους οργανισμούς που ενδιαφέρονται για το EMAS. Προορίζεται να προσφέρει εύκολες στην εφαρμογή οδηγίες βήμα προς βήμα. Ο οδηγός περιγράφει τα βασικά στοιχεία και τα στάδια που πρέπει να ακολουθήσει ένας οργανισμός που προτίθεται να συμμετάσχει στο σύστημα. Επιπλέον, αποσκοπεί στην αύξηση, συνολικά, της υιοθέτησης του συστήματος διαχείρισης EMAS, διευκολύνοντας την ένταξη των οργανισμών στο σύστημα. Είναι, επίσης, σημαντικό να μην παραβλέπεται ο γενικός στόχος του ευρωπαϊκού κανονισμού, δηλαδή η εναρμόιση της εφαρμογής σε όλα τα κράτη μέλη και η δημιουργία κοινού νομοθετικού πλαισίου. Για ειδικότερα θέματα που άπτονται του παγκόσμιου EMAS ο αναγνώστης θα πρέπει να ανατρέξει στην απόφαση 2011/832/ΕΕ της Επιτροπής ⁽²⁾, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009.

II. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ (EMAS);

Το EMAS είναι ένα εθελοντικό εργαλείο, διαθέσιμο σε κάθε οργανισμό που δραστηριοποιείται σε οποιοδήποτε οικονομικό τομέα εντός ή εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και επιθυμεί:

- να αναλάβει τις περιβαλλοντικές και οικονομικές ευθύνες του,
- να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του,
- να ανακοινώνει τα περιβαλλοντικά αποτελέσματά του στην κοινωνία και στα ενδιαφερόμενα μέρη γενικότερα.

Ακολουθεί μια γενική, βήμα προς βήμα περιγραφή των αναγκαίων ενεργειών για την καταχώριση στο σύστημα και για την εφαρμογή του.

Οι οργανισμοί που καταχωρίζονται στο EMAS πρέπει:

- να αποδείξουν τη συμμόρφωσή τους με την περιβαλλοντική νομοθεσία,
- να δεσμευθούν ότι θα βελτιώνουν συνεχώς τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις,
- να αποδείξουν ότι διεξάγουν ανοικτό διάλογο με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη,
- να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των εργαζομένων στη βελτίωση των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων,
- να δημοσιεύουν και να επικαιροποιούν επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση του EMAS στο πλαίσιο της εξωτερικής επικοινωνίας.

Επίσης, υπάρχουν μερικές ακόμα απαιτήσεις, σύμφωνα με τις οποίες οι οργανισμοί οφείλουν:

- να διενεργήσουν περιβαλλοντική ανασκόπηση (συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού όλων των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών),
- να καταχωριστούν σε αρμόδιο φορέα μετά την επιτυχή επαλήθευσή τους.

Μετά την καταχώρισή τους οι οργανισμοί δικαιούνται να χρησιμοποιούν το λογότυπο του EMAS.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009.

⁽²⁾ Απόφαση 2011/832/ΕΕ, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοιντικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) (ΕΕ L 330 της 14.12.2011, σ. 25).

III. ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ EMAS

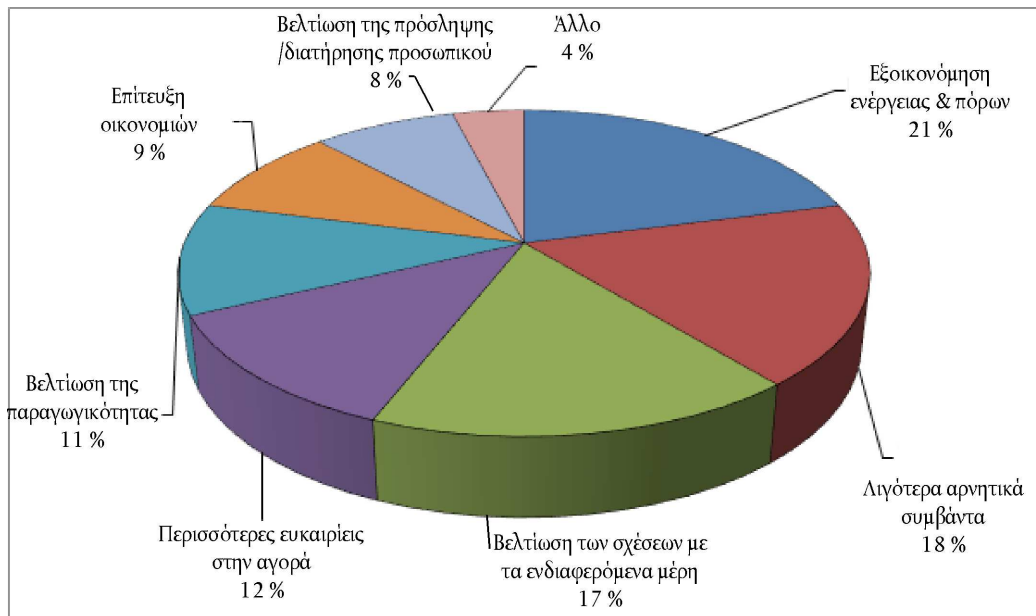
Γενικά, τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το EMAS, βοηθούν τους οργανισμούς να βελτιώσουν την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων, να μειώσουν τους κινδύνους και να αποτελέσουν παράδειγμα με τη δημοσιοποίηση ορθών πρακτικών. Το κόστος της εφαρμογής του συστήματος υπερκαλύπτεται από τις εξοικονομήσεις.

Οφέλη

Το κόστος και τα οφέλη της καταχώρισης στο EMAS αποτέλεσαν το αντικείμενο μελέτης ⁽¹⁾. Σε έρευνα που διενεργήθηκε, ζητήθηκε από τους συμμετέχοντες να επιλέξουν τις πιο θετικές επιπτώσεις από κατάλογο που τους δόθηκε. Η “εξοικονόμηση ενέργειας/πόρων” κατέλαβε την πρώτη θέση των επιλογών (21 %), όπως φαίνεται στο σχήμα 1. Ακολουθούν η “μείωση των αρνητικών συμβάντων” (18 %) και η “βελτίωση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη” (17 %).

Σχήμα 1

Οφέλη της εφαρμογής του EMAS (ποσοστό % του συνόλου των απαντήσεων)

Περισσότερες εξοικονομήσεις σε ό,τι αφορά την αποδοτικότητα

Η “εξοικονόμηση ενέργειας και πόρων” κατέλαβε την πρώτη θέση μεταξύ των επιλογών. Αποδείχθηκε ότι σε οργανισμούς κάθε μεγέθους η εξοικονόμηση ενέργειας από μόνη της υπερβαίνει το ετήσιο κόστος διατήρησης του EMAS. Από το γεγονός αυτό προκύπτει ότι οι μεγαλύτεροι οργανισμοί μπορούν εύκολα να ανακτήσουν το κόστος εφαρμογής του.

Λιγότερα αρνητικά συμβάντα

Πρόκειται για τη δεύτερη επιλογή ως προς τα οφέλη. Το γεγονός αυτό οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, όπως στη μικρότερη συχνότητα παραβάσεων της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενώ είναι εμφανής η σύνδεση με τα οφέλη σε ό,τι αφορά τη βελτίωση των σχέσεων με τις ρυθμιστικές αρχές.

Βελτίωση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη

Οι οργανισμοί χαρακτήρισαν τη βελτίωση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη σημαντικότερο όφελος, ιδιαίτερα στην περίπτωση της δημόσιας διοίκησης και των εταιρειών παροχής υπηρεσιών.

Περισσότερες ευκαιρίες στην αγορά

Η καταχώριση στο EMAS μπορεί να βελτιώσει την επιχειρηματική δραστηριότητα. Συμβάλλει στη διατήρηση των υφιστάμενων πελατών και στην επέκταση της δραστηριότητας. Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS μπορεί να αποτελέσει πλεονέκτημα για τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων. Παρόλο που οι οργανισμοί που συμμετέχουν σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων δεν μπορούν να επιβάλλουν ως ρητή υποχρέωση στους προσφέροντες να έχουν καταχωριστεί στο EMAS, οι καταχωρισμένες εταιρείες μπορούν να επικαλούνται την καταχώρισή τους για να αποδείξουν ότι διαθέτουν τα τεχνικά μέσα για να εκπληρώσουν τις συμβατικές υποχρεώσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/publications_studies_en.htm#Μελέτη για το κόστος και τα οφέλη του EMAS για τους καταχωρισμένους οργανισμούς

Επιπλέον, οι οργανισμοί μπορούν να παροτρύνουν τους προμηθευτές τους να εφαρμόσουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης στο πλαίσιο της δικής τους περιβαλλοντικής πολιτικής. Η καταχώριση στο EMAS είναι δυνατόν να διευκολύνει τις εσωτερικές διεπιχειρησιακές διαδικασίες και για τις δύο πλευρές.

Κανονιστικές ελαφρύνσεις

Οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί μπορεί να δικαιούνται κανονιστικές ελαφρύνσεις. Οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στον μεταποιητικό τομέα είναι δυνατόν να αποκομίσουν οφέλη μέσω των πλεονεκτημάτων που προβλέπονται στη νομοθεσία για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης (IPPC) ⁽¹⁾.

Επίσης, αρκετά κράτη μέλη προσφέρουν στους καταχωρισμένους στο EMAS οργανισμούς πλεονεκτήματα σχετικά με τους εθνικούς και περιφερειακούς νόμους και κανονισμούς για το περιβάλλον, όπως απλούστευση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων, μείωση των επιθεωρήσεων και των εισφορών για τα απόβλητα και μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα μεταξύ των ανανεώσεων των αδειών.

Ακολουθούν μερικά παραδείγματα: μείωση κατά 50 % των τελών για τα απόβλητα, μείωση της τάξης του 20-30 % στα τέλη για τις διαδικασίες αδειοδότησης, μείωση έως και κατά 100 % των τελών για την παρακολούθηση και τον έλεγχο εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας, μείωση κατά 30 % των τελών για τις δημόσιες υπηρεσίες που παρέχουν κρατικοί οργανισμοί, μείωση κατά 30 % των τελών των διαδικασιών αδειοδότησης για επιφανειακά ύδατα, τις άδειες άντλησης υπόγειων υδάτων και τις διαδικασίες χορήγησης αδειών υγειονομικής ταφής αποβλήτων. Επίσης, υπάρχουν πλεονεκτήματα σχετικά με τη διαχείριση της παρακολούθησης και του χειρισμού επικίνδυνων χημικών προϊόντων, τις υποχρεώσεις διάθεσης των αποβλήτων (ωστόσο, δεν απαιτούνται αποδεικτικά στοιχεία για τα τεχνικά μέτρα επίβλεψης) και την παρακολούθηση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Κόστος και οφέλη

Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να θεωρούν την καταχώριση στο EMAS επένδυση. Η εφαρμογή του EMAS συνεπάγεται εσωτερικό και εξωτερικό κόστος, όπως παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών υποστήριξης, απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό για την εφαρμογή μέτρων και τη μεταπαρακολούθησή τους, επιθεωρήσεις, τέλη καταχώρισης κ.λπ.

Το πραγματικό κόστος και τα πραγματικά οφέλη εμφανίζουν μεγάλες διαφορές, ανάλογα π.χ. με το μέγεθος και τις δραστηριότητες του οργανισμού, την υφιστάμενη κατάσταση σχετικά με τις πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη συγκεκριμένη χώρα κ.λπ. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, το EMAS όντως συνεπάγεται σημαντικές εξοικονομήσεις. Από αρκετές μελέτες προκύπτει ότι οι οργανισμοί αντισταθμίζουν το κόστος εφαρμογής με την αύξηση των εσόδων εντός σχετικά σύντομου χρονικού διαστήματος, δηλαδή εντός ενός έως δύο ετών στις περισσότερες περιπτώσεις ⁽²⁾, ⁽³⁾, ⁽⁴⁾, ⁽⁵⁾, ⁽⁶⁾.

Πίνακας 1

Κόστος και δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα στο πλαίσιο του EMAS ⁽¹⁾

(σε ευρώ)

Μέγεθος οργανισμού ⁽²⁾	Δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα	Κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής ⁽³⁾ του EMAS	Ετήσιο κόστος του EMAS ⁽⁴⁾
Πολύ μικρός	3 000 – 10 000	22 500	10 000
Μικρός	20 000 – 40 000	38 000	22 000

⁽¹⁾ Η "οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών", η οποία καταργεί την οδηγία IPPC με ισχύ από τις 7 Ιανουαρίου 2013, παρέχει λεπτομερή καθοδήγηση στα κράτη μέλη σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιθεωρήσεις, σύμφωνα με την οποία η συχνότητα των επιτόπιων επισκέψεων θα πρέπει να βασίζεται σε συστηματική εκτίμηση των περιβαλλοντικών κινδύνων για τις εμπλεκόμενες εγκαταστάσεις με βάση ορισμένα κριτήρια, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής του φορέα εκμετάλλευσης στο σύστημα EMAS.

⁽²⁾ Μελέτη EVER: Evaluation of EMAS and Eco-Label for their Revision (Αξιολόγηση του EMAS και του οικολογικού σήματος ενόψει της αναθεώρησής τους) (2005), IEFE- Università Bocconi για τη ΓΔ Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁽³⁾ Hamschmidt J., Dyllick T. (2001), "ISO 14001: profitable? Yes! But is it eco-effective?" (ISO 14001: Επικερδές; Να! Είναι όμως και αποτελεσματικό από οικολογικής πλευράς;), Greener Management International, αρ. 34.

⁽⁴⁾ CESQA SINCERT (2002), Indagine sulla certificazione ambientale secondo la norma UNI EN ISO 14001; risultati indagine Triveneto.

⁽⁵⁾ Freimann, Walther (2001), The impacts of corporate environmental management systems: a comparison of EMAS and ISO 14001 (Οι επιπτώσεις των εταιρικών συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης: σύγκριση του EMAS και του ISO 14001), Greener Management International, αρ. 36, σ. 91-103.

⁽⁶⁾ IRIS (2000), Environmental management systems — paper tiger or powerful tool (Συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης — χάρτινη τίγρη ή ισχυρό εργαλείο;), The Swedish Institute of Production Engineering Research. Molndal.

(σε ευρώ)

Μέγεθος οργανισμού (²)	Δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα	Κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής (³) του EMAS	Ετήσιο κόστος του EMAS (⁴)
Μεσαίος	Έως 100 000	40 000	17 000
Μεγάλος	Έως 400 000	67 000	39 000
Τα δεδομένα για τις “Δυνητικές ετήσιες εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα” αφορούν μόνο την εξοικονόμηση ενέργειας. Δεν υπάρχουν δεδομένα για τις εξοικονομήσεις ως προς την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων.			

Πηγή: “Costs and Benefits of EMAS to Registered Organisations” (Κόστος και οφέλη του EMAS για τους καταχωρισμένους οργανισμούς), μελέτη που εκπονήθηκε για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2009.

- (¹) Τα αριθμητικά δεδομένα που παρατίθενται στον πίνακα 1 είναι ενδεικτικά και σχετίζονται με τα μεγέθη των κατηγοριών. Συνεπώς, δεν μπορούν να εφαρμοστούν απευθείας σε οποιονδήποτε οργανισμό και οποιαδήποτε περίπτωση.
- (²) Τα μεγέθη των οργανισμών ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).
- (³) Οι ΜΜΕ μπορούν συχνά να μειώσουν το κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του EMAS χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία “EMAS Easy”. Με βάση τις πρόσφατες εκτιμήσεις, το κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής μπορεί να μειωθεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, στις 11 500 EUR στους πολύ μικρούς οργανισμούς και στις 17 000 EUR στους μικρούς οργανισμούς. Οι εκτιμήσεις αυτές έχουν καθαρά ενδεικτικό χαρακτήρα και βασίζονται σε δεδομένα που κοινοποίησαν οι ΜΜΕ έπειτα από τα ειδικά σεμινάρια για μικρομεσαίες επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορα κράτη μέλη.
- (⁴) Οι ΜΜΕ μπορούν συχνά να μειώσουν το κόστος κατά το πρώτο έτος εφαρμογής του EMAS χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία “EMAS Easy”². Με βάση τις πρόσφατες εκτιμήσεις σε ορισμένες περιπτώσεις το κόστος μπορεί να μειωθεί στα 2 200 EUR ανά έτος στους πολύ μικρούς οργανισμούς και στα 3 300 EUR ανά έτος στους μικρούς οργανισμούς. Οι εκτιμήσεις αυτές έχουν καθαρά ενδεικτικό χαρακτήρα και βασίζονται σε δεδομένα που κοινοποίησαν οι ΜΜΕ έπειτα από τα ειδικά σεμινάρια για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε διάφορα κράτη μέλη.

Το “Toolkit for small organisations” (η εργαλειοθήκη του EMAS για τους μικρούς οργανισμούς) (¹) περιλαμβάνει πολλά ακόμη παραδείγματα εξοικονόμησης κόστους και οφελών.

Γενικά, οι πολύ μικροί και μικροί οργανισμοί αντιμετωπίζουν αναλογικά μεγαλύτερο πάγιο και εξωτερικό κόστος σε σχέση με τους οργανισμούς μεσαίου ή μεγάλου μεγέθους, δεδομένου ότι οι τελευταίοι επωφελούνται από οικονομίες κλίμακας, καθώς το μεγαλύτερο μέρος του κόστους βαρύνει τα τμήματα περιβάλλοντος σε εσωτερικό επίπεδο, και έχουν μικρότερο εξωτερικό κόστος, επειδή έχουν λιγότερες ανάγκες συμβουλευτικής. Ωστόσο, συνιστάται ακόμα και στους πολύ μεγάλους οργανισμούς να διερευνήσουν διεξοδικά το κόστος εφαρμογής.

Υπάρχουν αρκετές ομοιότητες μεταξύ του EMAS και των συστημάτων ενεργειακής διαχείρισης, όπως το EN 16001 και το ISO 50001. Καθώς στο EMAS εντάσσεται η διαχείριση της χρήσης ενέργειας, οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί επιτυγχάνουν ήδη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσής τους και, συνεπώς, συμμορφώνονται με τις περισσότερες απαιτήσεις των προτύπων EN 16001 και ISO 50001. Το γεγονός αυτό μπορεί, κατά συνέπεια, να οδηγήσει στη μείωση του κόστους.

Οι οργανισμοί που εξετάζουν το ενδεχόμενο καταχώρισης στο EMAS θα πρέπει επίσης να λάβουν υπόψη την τεχνική και οικονομική στήριξη ή τις επιδοτήσεις που παρέχουν τα κράτη μέλη, οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές αρχές, καθώς επίσης και οι αρμόδιοι φορείς του EMAS.

IV. Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ EMAS

Το σύστημα EMAS θεσμοθετήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 (γνωστός και ως EMAS III), ο οποίος ισχύει άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη.

1. ΓΕΝΙΚΑ

1.1. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Από το 2001 και μετά, όλοι οι οργανισμοί του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα μπορούν να εφαρμόσουν το EMAS. Με τον κανονισμό EMAS III, το σύστημα είναι διαθέσιμο και σε μη ευρωπαϊκούς οργανισμούς ή σε ευρωπαϊκές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε χώρες εκτός Ευρώπης. Για το τελευταίο αυτό ζήτημα παρέχεται ειδική καθοδήγηση για την εταιρική καταχώριση, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας.

“Οργανισμός”: εταιρεία, ένωση, εκμετάλλευση, επιχείρηση, αρχή ή ίδρυμα, εντός ή εκτός της Κοινότητας, ή τμήματα ή συνδυασμός αυτών, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με ίδια λειτουργία και διοίκηση.

(¹) http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/what_if_i_am_an_sme_en.htm

Το EMAS μπορεί να εφαρμοστεί σε έναν, περισσότερους ή και όλους τους χώρους δραστηριοτήτων οργανισμών του ιδιωτικού ή του δημόσιου τομέα σε οποιονδήποτε τομέα δραστηριότητας ⁽¹⁾. Η μικρότερη οντότητα που μπορεί να καταχωριστεί είναι ο χώρος δραστηριοτήτων.

“Χώρος δραστηριοτήτων”: συγκεκριμένη γεωγραφική θέση που υπάγεται στον διοικητικό έλεγχο ενός οργανισμού και όπου τελούνται δραστηριότητες, παράγονται προϊόντα και παρέχονται υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου των υποδομών, του εξοπλισμού και των υλικών· ο χώρος δραστηριοτήτων είναι η μικρότερη οντότητα που λαμβάνεται υπόψη για την καταχώριση.

Η “συγκεκριμένη γεωγραφική θέση” θα πρέπει να νοείται ως εξής:

Φυσική συνέχεια της γης, κτιρίων, εξοπλισμού ή υποδομών που ενδεχομένως διακόπτεται από εξωτερικά στοιχεία, εφόσον εξασφαλίζεται η λειτουργική και οργανωτική συνέχεια των δραστηριοτήτων.

1.2. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ

Η γενική διαδικασία εφαρμογής του EMAS συνοψίζεται ως εξής:

- 1) Αρχικά ο οργανισμός πρέπει να διενεργήσει περιβαλλοντική ανασκόπηση. Πρόκειται για μια αρχική ανάλυση όλων των δραστηριοτήτων του οργανισμού με στόχο τον προσδιορισμό των συναφών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών και της εφαρμοστέας περιβαλλοντικής νομοθεσίας.
- 2) Στο επόμενο στάδιο, πρέπει να εφαρμοστεί σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης το οποίο να πληροί τις απαιτήσεις του προτύπου EN ISO 14001 (παράρτημα II του κανονισμού για το EMAS).
- 3) Το σύστημα αυτό πρέπει να ελέγχεται με τη διενέργεια εσωτερικών ελέγχων και ανασκόπησης από τη διοίκηση.
- 4) Ο οργανισμός συντάσσει περιβαλλοντική δήλωση του EMAS.
- 5) Ακολουθούν η επαλήθευση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης και του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και η επικύρωση της δήλωσης από διαπιστευμένο ή αδειοδοτημένο επαληθευτή του EMAS.
- 6) Μετά την επαλήθευση, ο οργανισμός υποβάλλει αίτηση καταχώρισης στον αρμόδιο φορέα.

Σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού EMAS, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπονεί “τομεακά έγγραφα αναφοράς” ⁽²⁾ (SRD) για μια σειρά τομέων προτεραιότητας, σε διαβούλευση με τα κράτη μέλη και άλλους ενδιαφερομένους.

Κάθε έγγραφο περιλαμβάνει τα εξής:

- τη βέλτιστη πρακτική περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- τους δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων στους οικείους συγκεκριμένους τομείς,
- οσάκις ενδείκνυται, δείκτες αναφοράς της αριστείας και συστήματα βαθμολόγησης για τον προσδιορισμό των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Όταν τα έγγραφα SRD είναι διαθέσιμα για τον συγκεκριμένο τομέα τους, οι καταχωρισμένοι σε σύστημα EMAS οργανισμοί πρέπει να τα λαμβάνουν υπόψη σε δύο διαφορετικά επίπεδα:

1. όταν αναπτύσσουν και εφαρμόζουν το δικό τους σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης με βάση την περιβαλλοντική ανασκόπηση [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β)]·
2. όταν συντάσσουν την περιβαλλοντική δήλωση [άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και άρθρο 4 παράγραφος 4].

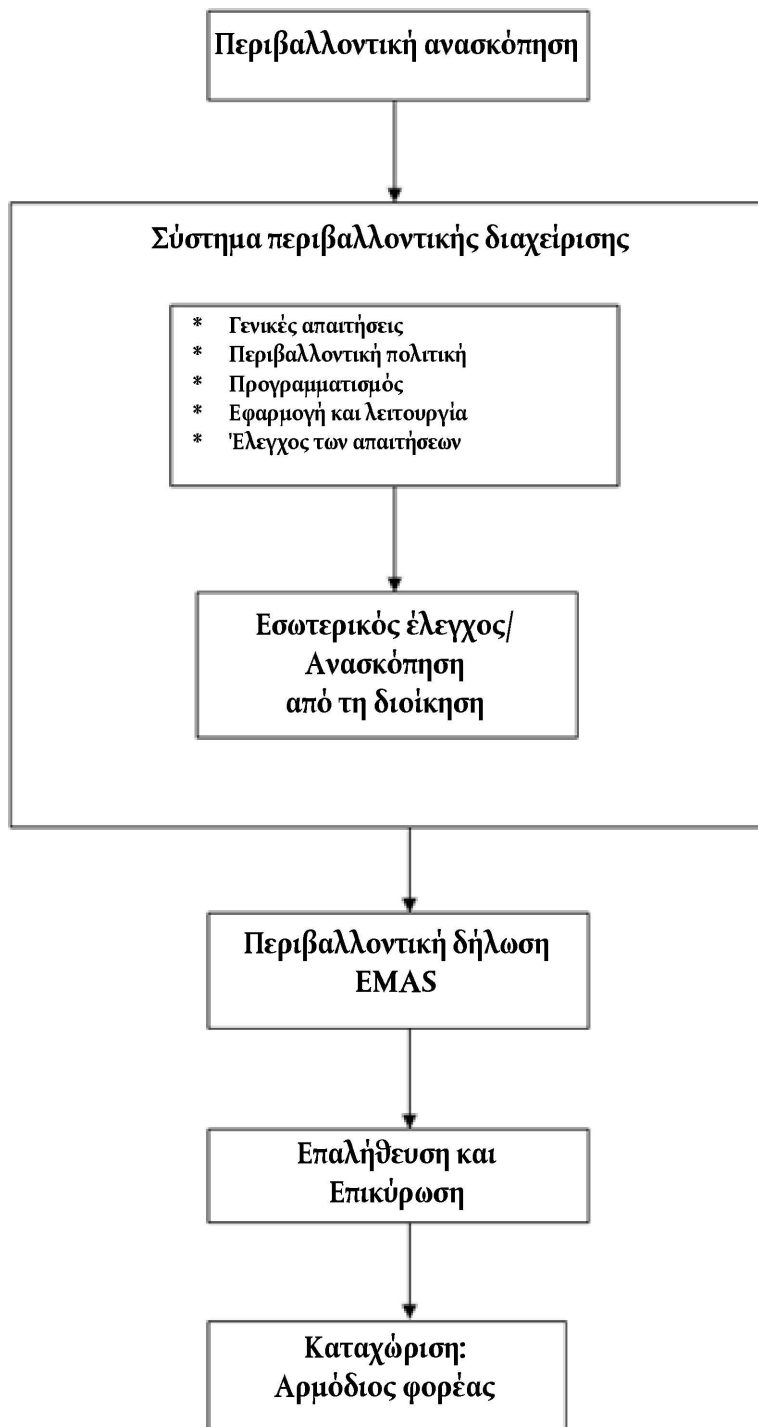
Η συμμετοχή στο EMAS είναι μια εξελισσόμενη διαδικασία. Κάθε φορά που ένας οργανισμός επανεξετάζει τις περιβαλλοντικές του επιδόσεις και σχεδιάζει βελτιώσεις συμβουλευεται το έγγραφο SRD (αν είναι διαθέσιμο) σχετικά με συγκεκριμένα θέματα, ώστε να αντλήσει έμπνευση για τα ζητήματα που πρέπει να χειριστεί στη συνέχεια με σταδιακή προσέγγιση.

⁽¹⁾ ΕΕ L 393 της 30.12.2006, σ. 1.

⁽²⁾ Ο ενδεικτικός κατάλογος των 11 τομέων προτεραιότητας για τους οποίους πρόκειται να καταρτιστούν τομεακά έγγραφα αναφοράς έχει δημοσιευθεί στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο “Θέσπιση του προγράμματος εργασίας με το οποίο καθορίζεται ενδεικτικός κατάλογος των τομέων για την έγκριση κλαδικών και διακλαδικών εγγράφων αναφοράς, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινωτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS)” (ΕΕ C 358 της 8.12.2011, σ. 2).

Σχήμα 2

Γενικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής του EMAS

2. ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΕΤΑΙ ΤΟ EMAS

2.1. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Το πρώτο στάδιο της ορθής εφαρμογής του EMAS είναι η διενέργεια ενδεδειγμένης ανάλυσης της εσωτερικής δομής και των δραστηριοτήτων του οργανισμού. Στόχος είναι ο προσδιορισμός των περιβαλλοντικών πτυχών (όπως ορίζονται στη συνέχεια) που σχετίζονται με τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Στη βάση αυτή στηρίζεται ο σχεδιασμός ενός επίσημου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

“Περιβαλλοντική ανασκόπηση”: αρχική γενική ανάλυση των περιβαλλοντικών πτυχών, των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των περιβαλλοντικών επιδόσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες ενός οργανισμού.

Η ανάλυση πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- τις νομικές απαιτήσεις που ισχύουν για τον οργανισμό,
- προσδιορισμό των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών,
- κριτήρια για την εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών,
- εξέταση όλων των υφιστάμενων πρακτικών και διαδικασιών περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- αξιολόγηση των πορισμάτων της διερεύνησης παρελθόντων συμβάντων.

“Περιβαλλοντική πτυχή”: στοιχείο των δραστηριοτήτων, προϊόντων ή υπηρεσιών ενός οργανισμού, το οποίο έχει ή ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον. Οι περιβαλλοντικές πτυχές είναι δυνατόν να σχετίζονται με τις εισροές (π.χ. κατανάλωση πρώτων υλών και ενέργειας) ή τις εκροές (ατμοσφαιρικές εκπομπές, παραγωγή αποβλήτων κ.λπ.).

Σχήμα 3

Σχέση μεταξύ δραστηριοτήτων, περιβαλλοντικών πτυχών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Ο οργανισμός χρειάζεται διαδικασίες που να διασφαλίζουν την κατάλληλη συνέχεια στις δραστηριότητες οι οποίες χαρακτηρίζονται σημαντικές στο πλαίσιο της πρώτης περιβαλλοντικής ανασκόπησης. Οι περιβαλλοντικές πτυχές και οι σχετικές επιπτώσεις ενδέχεται να αλλάξουν, όπως και οι δραστηριότητες του οργανισμού. Εάν πρόκειται για ουσιαστικές αλλαγές, ενδέχεται να χρειαστεί επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης. Οι οργανισμοί θα πρέπει επίσης να είναι ενήμεροι για τις νέες εξελίξεις και τεχνικές, τα πρόσφατα αποτελέσματα ερευνών κ.λπ. που μπορούν να τους βοηθήσουν να επανεκτιμήσουν τη σημασία των περιβαλλοντικών πτυχών και την πιθανή ανάγκη διενέργειας νέας περιβαλλοντικής ανασκόπησης, εάν επέλθουν σημαντικές αλλαγές στις δραστηριότητες.

Ποια είναι η διαδικασία διενέργειας περιβαλλοντικής ανασκόπησης;

Οι οργανισμοί οφείλουν:

- να προσδιορίζουν τις περιβαλλοντικές πτυχές που προκύπτουν από τις οικείες διεργασίες παραγωγής, δραστηριότητες ή υπηρεσίες, και
- να καθορίζουν τα κριτήρια εκτίμησης της σημασίας των πτυχών αυτών. Τα κριτήρια αυτά πρέπει να είναι πλήρη και να επιδέχονται ανεξάρτητη επαλήθευση.

Ο οργανισμός δεν πρέπει να παραβλέπει την υποχρέωσή του να κοινοποιήσει τις περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιόρισε και τα πορίσματα της αξιολόγησης στα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη.

Πώς πρέπει να προσδιορίζονται οι περιβαλλοντικές πτυχές;

Πρέπει να συλλέγονται όλα τα σχετικά στοιχεία.

Η διαδικασία αυτή μπορεί να συνεπάγεται:

- επισκέψεις στους χώρους δραστηριοτήτων για τον έλεγχο των εισροών και της παραγωγής (συνοδευόμενες από σημειώσεις και σχεδιαγράμματα, ανάλογα με τις ανάγκες),
- συλλογή χαρτών και εικόνων της τοποθεσίας,

- προσδιορισμό της εφαρμοστέας περιβαλλοντικής νομοθεσίας,
- συγκέντρωση όλων των περιβαλλοντικών και λοιπών αδειών και ανάλογων εγγράφων,
- έλεγχο όλων των πηγών πληροφοριών (εισερχόμενα τιμολόγια, καταμετρητές, δεδομένα σχετικά με τον εξοπλισμό κ.λπ.),
- έλεγχο της χρήσης των προϊόντων (συχνά είναι χρήσιμο να αρχίζει η διαδικασία από τα τμήματα προμηθειών και πωλήσεων),
- προσδιορισμό των προσώπων που κατέχουν καίριες θέσεις (διοίκηση και εργαζόμενοι). Θα πρέπει να καταγράφεται η άποψη των εργαζομένων που απασχολούνται σε όλα τα εσωτερικά συστήματα,
- αναζήτηση πληροφοριών από τους υπεργολάβους, οι οποίοι ενδέχεται να επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού,
- συνεκτίμηση των ατυχημάτων του παρελθόντος, των πορισμάτων της παρακολούθησης και των επιθεωρήσεων, και
- προσδιορισμό των συνθηκών εκκίνησης και διακοπής της λειτουργίας και των σχετικών κινδύνων.

Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι άμεσες όσο και οι έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές, για τον προσδιορισμό των οποίων θεωρούνται χρήσιμοι οι ακόλουθοι ορισμοί:

“άμεση περιβαλλοντική πτυχή: περιβαλλοντική πτυχή η οποία σχετίζεται με δραστηριότητες, προϊόντα ή υπηρεσίες του οργανισμού που υπάγονται στον άμεσο διοικητικό του έλεγχο”

“έμμεση περιβαλλοντική πτυχή: περιβαλλοντική πτυχή η οποία είναι δυνατόν να προκύψει από την αλληλεπίδραση οργανισμού με τρίτα μέρη και την οποία δύναται να επηρεάσει, ως έναν εύλογο βαθμό, ο οργανισμός”.

Είναι απαραίτητο να συνεκτιμώνται και οι έμμεσες πτυχές. Επομένως, οι τοπικές αρχές, οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών ή οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, για παράδειγμα, πρέπει να συμπεριλαμβάνουν στην ανασκόπησή τους πτυχές που δεν αφορούν μόνο τους χώρους δραστηριοτήτων.

Οι οργανισμοί πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξουν, στο πλαίσιο του οικείου συστήματος διαχείρισης, ότι έχουν εντοπίσει τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές των διαδικασιών προμηθειών που εφαρμόζουν και ότι έχουν καλύψει τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνδέονται με τις εν λόγω πτυχές.

Πίνακας 3

Παραδείγματα άμεσων και έμμεσων πτυχών

Περιβαλλοντικές πτυχές	
Άμεσες πτυχές	Έμμεσες πτυχές
<ul style="list-style-type: none"> — Ατμοσφαιρικές εκπομπές — Εκπομπές στα ύδατα — Απόβλητα — Χρήση φυσικών πόρων και πρώτων υλών — Τοπικής εμβέλειας ζητήματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές) — Χρήση γης — Ατμοσφαιρικές εκπομπές που σχετίζονται με τις μεταφορές — Κίνδυνοι περιβαλλοντικών ατυχημάτων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης 	<ul style="list-style-type: none"> — Ζητήματα σχετικά με τον κύκλο ζωής των προϊόντων — Επενδύσεις κεφαλαίου — Ασφαλιστικές υπηρεσίες — Αποφάσεις διοίκησης και προγραμματισμού — Περιβαλλοντικές επιδόσεις των αναδόχων, υπεργολάβων και προμηθευτών — Επιλογή και σύνθεση των υπηρεσιών (π.χ. μεταφορές, τροφοδοσία κ.λπ.)

Στις άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές πρέπει να συμπεριλαμβάνονται οι σχετικές **νομικές απαιτήσεις και τα όρια αδειών**, για παράδειγμα σε περίπτωση που συγκεκριμένοι ρύποι υπόκεινται σε οριακές τιμές εκπομπών ή άλλες απαιτήσεις, οι εν λόγω εκπομπές θα πρέπει να θεωρούνται άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές.

Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πτυχών

Το επόμενο στάδιο συνίσταται στον συσχέτισμό των πτυχών με τις επιδράσεις ή τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Στον πίνακα 4 παρατίθεται ένα παράδειγμα αυτού του συσχέτισμού.

Πίνακας 4

Παραδείγματα περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεων

Δραστηριότητα	Περιβαλλοντική πτυχή	Περιβαλλοντικές επιπτώσεις
Μεταφορές	<ul style="list-style-type: none"> — Χρησιμοποιημένα μηχανέλαια — Ανθρακούχες εκπομπές φορτηγών και μηχανημάτων 	<ul style="list-style-type: none"> — Ρύπανση του εδάφους, των υδάτων, της ατμόσφαιρας — Φαινόμενο του θερμοκηπίου
Κατασκευές	<ul style="list-style-type: none"> — Ατμοσφαιρικές εκπομπές, θόρυβος, κραδασμοί κ.λπ. από μηχανήματα εργοταξίου — Χρήση γης 	<ul style="list-style-type: none"> — Ηχορύπανση και ρύπανση του εδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας — Καταστροφή της κάλυψης του εδάφους — Απώλεια βιοποικιλότητας
Εργασίες γραφείου	<ul style="list-style-type: none"> — Χρήση υλικών όπως χαρτί, μελάνες εκτυπωτών κ.λπ. — Κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (που οδηγεί σε έμμεσες εκπομπές CO₂) 	<ul style="list-style-type: none"> — Ρύπανση από μεικτά αστικά απόβλητα — Φαινόμενο του θερμοκηπίου
Χημική βιομηχανία	<ul style="list-style-type: none"> — Υγρά απόβλητα — Εκπομπές πτητικών οργανικών ενώσεων — Εκπομπές ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος 	<ul style="list-style-type: none"> — Ρύπανση των υδάτων — Φωτοχημικός σχηματισμός όζοντος — Καταστροφή της στιβάδας του όζοντος

Το επόμενο στάδιο μετά τον προσδιορισμό των πτυχών και των επιπτώσεών τους είναι η διενέργεια ενδελεχούς αξιολόγησης καθενός από αυτά τα στοιχεία για να διαπιστωθούν οι σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές.

“Σημαντική περιβαλλοντική πτυχή: περιβαλλοντική πτυχή η οποία έχει ή ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον”.

Κατά την εκτίμηση της σημασίας των πτυχών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

- i) οι δυνατότητες πρόκλησης βλάβης στο περιβάλλον·
- ii) η ευπάθεια του τοπικού, περιφερειακού ή πλανητικού περιβάλλοντος·
- iii) η κλίμακα, το πλήθος, η συχνότητα και η αναστρεψιμότητα της πτυχής, ή της επίπτωσης·
- iv) η σχετική νομοθεσία για το περιβάλλον, εάν υπάρχει, και οι απαιτήσεις της·
- v) η σπουδαιότητα για τα ενδιαφερόμενα μέρη και για το προσωπικό του οργανισμού.

Με βάση αυτά τα κριτήρια, ο οργανισμός μπορεί να καταρτίσει μια εσωτερική διαδικασία ή να χρησιμοποιήσει άλλα μέσα για να εκτιμήσει τη σημασία των περιβαλλοντικών πτυχών. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) θα διαπιστώσουν ότι η εργαλειοθήκη του EMAS για τις ΜΜΕ ⁽¹⁾ παρέχει πολύ χρήσιμες πληροφορίες.

Κατά την εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο οι κανονικές συνθήκες λειτουργίας, αλλά και οι συνθήκες εκκίνησης και διακοπής της λειτουργίας, καθώς και οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Πρέπει επίσης να συνεκτιμώνται οι παρελθούσες, οι τρέχουσες και οι προγραμματισμένες δραστηριότητες.

Για κάθε περιβαλλοντική πτυχή θα πρέπει να βαθμολογούνται οι αντίστοιχες επιπτώσεις σύμφωνα με:

- την τάξη μεγέθους τους — επίπεδα εκπομπών και κατανάλωσης ενέργειας και νερού κ.λπ.,
- τη σοβαρότητά τους — κίνδυνοι, τοξικότητα κ.λπ.,
- τη συχνότητα ή την πιθανότητα εμφάνισής τους,
- τους προβληματισμούς των ενδιαφερόμενων μερών,
- τις νομικές απαιτήσεις.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/what_if_i_am_an_sme_en.htm

Πίνακας 5

Αξιολόγηση περιβαλλοντικών πτυχών

Κριτήρια αξιολόγησης	Παράδειγμα
Ποια παραγωγή ή ποιες δραστηριότητες του οργανισμού ενδέχεται να έχουν αρνητική επίδραση στο περιβάλλον;	Απορρίμματα: μεικτά αστικά απόβλητα, απορρίμματα συσκευασίας, επικίνδυνα απόβλητα
Τάξη μεγέθους των πτυχών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον	Ποσότητα αποβλήτων: Μεγάλη, μέτρια, μικρή
Σοβαρότητα των πτυχών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον	Επικινδυνότητα των αποβλήτων, τοξικότητα των υλικών: υψηλή, μέτρια, χαμηλή
Συχνότητα των πτυχών που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον	Μεγάλη, μέτρια, μικρή
Ευαισθητοποίηση του κοινού και των εργαζομένων στις πτυχές που αφορούν τον οργανισμό	Σοβαρές καταγγελίες, κάποιες καταγγελίες, καμία καταγγελία
Δραστηριότητες του οργανισμού που ρυθμίζονται από την περιβαλλοντική νομοθεσία	Άδεια βάσει της νομοθεσίας περί αποβλήτων, υποχρεώσεις παρακολούθησης

Σημείωση: Είναι χρήσιμο να εκφράζονται ποσοτικά τα κριτήρια και η συνολική σημασία των συγκεκριμένων πτυχών.

Πώς ελέγχεται η συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις

“Συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις”: η πλήρης εφαρμογή των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των όρων αδειοδότησης.

Τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν την πρόσβαση των οργανισμών σε πληροφόρηση και συνδρομή, τουλάχιστον για τα εξής θέματα:

- πληροφορίες σχετικά με τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, και
- προσδιορισμός των αρμόδιων εκτελεστικών αρχών για συγκεκριμένες νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον.

Οι εκτελεστικές αρχές υποχρεούνται να ικανοποιούν τα αιτήματα παροχής πληροφοριών, τουλάχιστον των μικρών οργανισμών, τα οποία αφορούν τις νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί μπορούν να συμμορφωθούν με αυτές τις νομικές απαιτήσεις.

Ο προσδιορισμός όλων των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων συνεπάγεται τη συνεκτίμηση των διαφόρων επιπέδων περιβαλλοντικής νομοθεσίας, κατά περίπτωση, όπως για παράδειγμα οι εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων των κάθε είδους αδειών.

Ο οργανισμός πρέπει επίσης να λάβει υπόψη άλλες σχετικές απαιτήσεις, οι οποίες μπορεί να αφορούν, για παράδειγμα, τους όρους ανάθεσης συμβάσεων, τις συμβάσεις των επιχειρήσεων, τις εθελοντικές συμφωνίες τις οποίες έχει συνάψει ή προσυπογράψει ο οργανισμός κ.λπ.

Ο προσδιορισμός των νομικών απαιτήσεων στο σημείο αυτό είναι απαραίτητος ώστε να μπορεί ο οργανισμός να επισημάνει τυχόν απαιτήσεις που ενδέχεται να μην τηρηθούν. Εάν χρειαστεί, ο οργανισμός θα πρέπει να λάβει τότε μέτρα για τη συμμόρφωση με το σύνολο της σχετικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας (βλέπε σημείο 2.2.5.2 για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις).

2.2. ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

“Σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης”: το τμήμα του συνολικού συστήματος διοίκησης το οποίο περιλαμβάνει την οργανωτική διάρθρωση, τον προγραμματισμό, τις αρμοδιότητες, τις πρακτικές, τις διαδικασίες, τις διεργασίες και τους πόρους για τη χάραξη, την εφαρμογή, την επίτευξη, την επισκόπηση και τη διατήρηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και τη διαχείριση των περιβαλλοντικών πτυχών.

2.2.1. Γενικές απαιτήσεις

Αρχικά, ο οργανισμός πρέπει να καθορίζει και να τεκμηριώνει το πεδίο εφαρμογής του οικείου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Κάθε χώρος δραστηριοτήτων τον οποίο αφορά η καταχώριση στο EMAS πρέπει να πληροί όλες τις απαιτήσεις του EMAS.

Ο οργανισμός οφείλει να δημιουργήσει, να τεκμηριώσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με την ενότητα 4 του προτύπου EN ISO 14001. Εάν ο οργανισμός εφαρμόζει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (εκτός του ISO 14001) αναγνωρισμένο από την Επιτροπή⁽¹⁾, δεν χρειάζεται να επαναλάβει τα μέρη που έχουν ήδη αναγνωριστεί επισήμως στο πλαίσιο της επιδίωξης της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του EMAS.

2.2.2. Περιβαλλοντική πολιτική

“Περιβαλλοντική πολιτική”: οι γενικές επιδιώξεις και κατευθύνσεις ενός οργανισμού όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του, όπως εκφράζονται επίσημα από τα ανώτατα διοικητικά όργανα του [...]. Η πολιτική αυτή προσφέρει το πλαίσιο δράσης και ορισμού περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων.”

Η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- δέσμευση συμμόρφωσης με τις νομικές και άλλες απαιτήσεις που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές πτυχές του οργανισμού,
- δέσμευση πρόληψης της ρύπανσης,
- δέσμευση συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Η περιβαλλοντική πολιτική αποτελεί **πλαίσιο δράσης** και καθορισμού στρατηγικών περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων (βλέπε παρακάτω). Πρέπει να είναι σαφής και να καλύπτει τις κύριες προτεραιότητες σύμφωνα με τις οποίες θα συγκεκριμενοποιηθούν σε μεγαλύτερο βαθμό οι ειδικοί σκοποί και στόχοι.

2.2.3. Προγραμματισμός

Αφού καλυφθούν τα βασικά υποκείμενα ζητήματα, όπως εξηγείται παραπάνω, η διαδικασία προχωρεί στον προγραμματισμό.

2.2.3.1. Περιβαλλοντικοί σκοποί και στόχοι

“Περιβαλλοντικός σκοπός”: ο συνολικός περιβαλλοντικός σκοπός, που απορρέει από την περιβαλλοντική πολιτική, τον οποίο ορίζει να επιτύχει ένας οργανισμός, και ο οποίος εκφράζεται ποσοτικά όπου είναι εφικτό.”

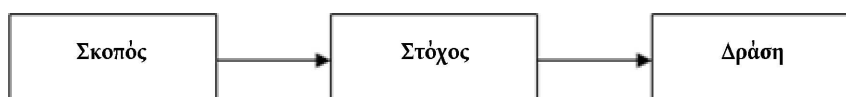
“Περιβαλλοντικός στόχος”: λεπτομερής απαίτηση επιδόσεων, η οποία προκύπτει από τους περιβαλλοντικούς σκοπούς, εφαρμόζεται σ’ έναν οργανισμό ή τμήματα αυτού και πρέπει να καθορίζεται και να τηρείται προκειμένου να υλοποιηθούν οι σκοποί αυτοί.”

Ο οργανισμός πρέπει να καθορίσει και να τεκμηριώσει τους σκοπούς του, καθώς και λεπτομερείς στόχους για καθεμία από τις πτυχές που τον αφορούν, σύμφωνα με την περιβαλλοντική πολιτική του.

Μετά τον καθορισμό των σκοπών ακολουθεί το στάδιο του καθορισμού κατάλληλων σχετικών στόχων. Στο πλαίσιο των στόχων υπάρχει δυνατότητα προγραμματισμού συγκεκριμένων δράσεων που θα υλοποιηθούν για την επίτευξη ορθής περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Σχήμα 4

Σχέση μεταξύ σκοπών, στόχων και δράσεων

⁽¹⁾ Σύμφωνα με την επίσημη διαδικασία του άρθρου 45, όπως περιγράφεται στον κανονισμό για το EMAS.

Παράδειγμα:

Περιβαλλοντικός σκοπός	Ελαχιστοποίηση της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων
Στόχος	Μείωση της χρήσης οργανικών διαλυτών στη διεργασία κατά 20 % εντός τριών ετών
Δράση	Επαναχρησιμοποίηση των διαλυτών, όταν υπάρχει δυνατότητα Ανακύκλωση των οργανικών διαλυτών

Οι σκοποί και οι στόχοι θα πρέπει να είναι μετρήσιμοι, όπου αυτό είναι δυνατόν, και να συνάδουν με την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού. Χρήσιμα είναι τα κριτήρια “SMART” για τους στόχους:

- **Specific** (συγκεκριμένοι) —κάθε στόχος αφορά ένα και μόνο ζήτημα,
- **Measurable** (μετρήσιμοι) —κάθε στόχος πρέπει να εκφράζεται ποσοτικά,
- **Achievable** (εφικτοί) —πρέπει να είναι δυνατή η επίτευξη των στόχων,
- **Realistic** (ρεαλιστικοί) —οι στόχοι πρέπει να είναι απαιτητικοί και να ωθούν προς διαρκείς βελτιώσεις, χωρίς να είναι υπερβολικά φιλόδοξοι. Μετά την επίτευξή τους, υπάρχει πάντα δυνατότητα αναθεώρησής τους,
- **Time-bound** (χρονικά προδιορισμένοι) —πρέπει να υπάρχει προθεσμία επίτευξης για κάθε στόχο.

Όταν τα τομεακά έγγραφα αναφοράς (SRD) είναι διαθέσιμα για τον συγκεκριμένο τομέα τους, οι οργανισμοί θα πρέπει να χρησιμοποιούν τα σχετικά στοιχεία των εν λόγω εγγράφων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 46 του κανονισμού για το EMAS. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό και την επανεξέταση των περιβαλλοντικών στόχων και σκοπών του οργανισμού, σύμφωνα με τις σχετικές περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίστηκαν στην περιβαλλοντική ανασκόπηση. Ωστόσο, η επίτευξη των προσδιορισμένων δεικτών αναφοράς της αριστείας δεν είναι υποχρεωτική, διότι σύμφωνα με το EMAS επαφίεται στους ίδιους τους οργανισμούς η αξιολόγηση της σκοπιμότητας των δεικτών αναφοράς και της εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών, όσον αφορά το κόστος και τα οφέλη.

2.2.3.2. Περιβαλλοντικό πρόγραμμα

“Περιβαλλοντικό πρόγραμμα”: η περιγραφή των μέτρων, αρμοδιοτήτων και μέσων που έχουν καθοριστεί ή μελετώνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων και οι προθεσμίες για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων.”

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα αποτελεί εργαλείο που βοηθά τους οργανισμούς στον προγραμματισμό και την υλοποίηση των βελτιώσεων σε καθημερινή βάση. Θα πρέπει να είναι πάντα επικαιροποιημένο και αρκετά λεπτομερές, ώστε να παρέχει σαφή εικόνα της προόδου στην επίτευξη των στόχων. Θα πρέπει επίσης να καθορίζει τους αρμόδιους για την επίτευξη των σκοπών και των στόχων, καθώς και τις λεπτομέρειες για τους απαιτούμενους πόρους και τα σχετικά χρονοδιαγράμματα. Οι πόροι καθαυτοί (π.χ. οικονομικά και τεχνικά μέσα ή προσωπικό) δεν μπορούν να αποτελούν περιβαλλοντικούς σκοπούς.

Στην πράξη, συχνά το πρόγραμμα καταρτίζεται υπό μορφή πίνακα και περιλαμβάνει τα εξής:

- περιβαλλοντικούς σκοπούς που συνδέονται με τις άμεσες και έμμεσες πτυχές,
- ειδικούς στόχους για την επίτευξη των σκοπών, και
- δράσεις, αρμοδιότητες, μέσα και χρονοδιάγραμμα για κάθε στόχο:
 - περιγραφή της/των δράσης/-ων,
 - αρμόδιος για τον στόχο,
 - υφιστάμενη κατάσταση κατά την έναρξη της εφαρμογής,
 - απαραίτητα μέσα για την επίτευξη των στόχων,
 - συχνότητα της παρακολούθησης της προόδου στην επίτευξη των στόχων,
 - τελικό επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, συμπεριλαμβανομένης της προθεσμίας,
 - πρέπει επίσης να τηρούνται αρχεία σχετικά με την ανωτέρω διαδικασία.

Κατά την κατάρτιση του προγράμματος πρέπει να συνεκτιμώνται τόσο οι άμεσες, όσο και οι έμμεσες πτυχές. Ο οργανισμός θα πρέπει να δεσμευθεί για τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών του επιδόσεων.

Όταν οι οργανισμοί αποφασίζουν σε ποιες ενέργειες θα προβούν για να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα σχετικά στοιχεία των τομεακών εγγράφων αναφοράς, όπως αναφέρεται στο άρθρο 46 του κανονισμού για το EMAS, εφόσον είναι διαθέσιμα για τον συγκεκριμένο τομέα τους.

Ειδικότερα, θα πρέπει να εξετάζουν τις σχετικές βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και τους δείκτες αναφοράς της αριστείας (οι οποίοι παρέχουν ένδειξη του επιπέδου περιβαλλοντικών επιδόσεων που επιτυγχάνουν οι οργανισμοί με τις καλύτερες επιδόσεις) με σκοπό να προσδιορίζουν μέτρα και δράσεις, πιθανόν να καθορίζουν προτεραιότητες για να βελτιώσουν (περαιτέρω) τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους.

Ωστόσο, η εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης ή η επίτευξη των προσδιορισμένων δεικτών αναφοράς της αριστείας δεν είναι υποχρεωτικές, διότι σύμφωνα με το EMAS επαφίεται στους ίδιους τους οργανισμούς η αξιολόγηση της σκοπιμότητας των δεικτών αναφοράς και της εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών, όσον αφορά το κόστος και τα οφέλη.

2.2.4. Εφαρμογή και λειτουργία

2.2.4.1. Πόροι, ρόλοι, υπευθυνότητα και αρμοδιότητα

Για να εφαρμοστεί με επιτυχία το EMAS, η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού πρέπει να είναι πρόθυμη να διαθέσει τους πόρους και την οργανωτική δομή που απαιτούνται για την υποστήριξη του συστήματος, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται το ανθρώπινο δυναμικό και οι ειδικές δεξιότητες του προσωπικού, η οργανωτική υποδομή, η τεχνολογία και οι χρηματοοικονομικοί πόροι.

Στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής ανασκόπησης θα έχουν εξεταστεί οι υφιστάμενες οργανωτικές υποδομές και διαχειριστικές πρακτικές και διαδικασίες. Στο σημείο αυτό ο οργανισμός πρέπει να προσαρμόσει τις εσωτερικές του δομές και διαδικασίες, εάν χρειαστεί.

Η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού οφείλει να ορίσει εκπρόσωπο της διοίκησης, δηλαδή το άτομο που φέρει την τελική ευθύνη για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ο ρόλος του εκπροσώπου αυτού είναι να διασφαλίζει την εφαρμογή, την τήρηση και την επικαιροποίηση όλων των απαιτήσεων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, καθώς και να ενημερώνει διαρκώς την ομάδα της γενικής διοίκησης σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος. Ο εκπρόσωπος οφείλει επίσης να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του συστήματος, καθώς και τις απαιτούμενες βελτιώσεις.

Ο εκπρόσωπος θα πρέπει να διαθέτει ειδικευση και πείρα στα περιβαλλοντικά θέματα, στις νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον, σε θέματα διαχείρισης, στις δεξιότητες των ομάδων εργασίας. Θα πρέπει επίσης να διαθέτει ηγετικές και συντονιστικές δεξιότητες. Ο οργανισμός πρέπει να εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα όλων αυτών των ικανοτήτων στο εσωτερικό του.

Επαγγελματική επάρκεια, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

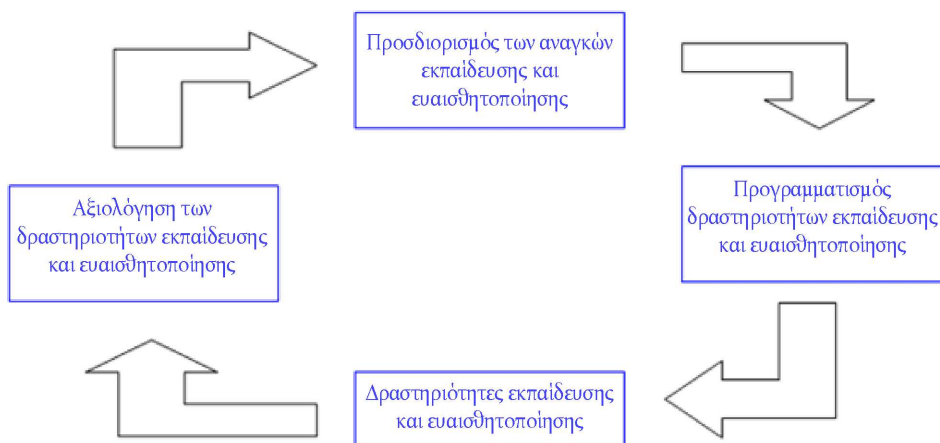
Ο οργανισμός πρέπει να ορίσει την πείρα και τις γνώσεις που οφείλει να διαθέτει το προσωπικό για την επίτευξη καλών επιδόσεων περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Οφείλει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί μια διαδικασία για τον προσδιορισμό των αναγκών εκπαίδευσης και να καταβάλλει κάθε απαραίτητη προσπάθεια, ώστε το προσωπικό που απασχολείται στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης να γνωρίζει επαρκώς:

- την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού,
- τις νομικές απαιτήσεις και άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις που ισχύουν για τον οργανισμό,
- τους σκοπούς και τους στόχους που έχουν καθοριστεί για τον οργανισμό στο σύνολό του, αλλά και για τα επιμέρους πεδία εργασιών,
- τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις, καθώς και τη μεθοδολογία παρακολούθησής τους,
- τον ρόλο και τις αρμοδιότητές του στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Όλα τα πρόσωπα που εργάζονται στον οργανισμό ή για λογαριασμό του θα πρέπει να γνωρίζουν τον ρόλο τους στο πλαίσιο του EMAS και τα οφέλη του συστήματος για το περιβάλλον. Πρέπει να εκπαιδεύονται, ή τουλάχιστον να έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση, στα θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού.

Σχήμα 5

Διάγραμμα ροής της εκπαίδευσης στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω εκπαιδευτικών ή άλλων δραστηριοτήτων, όπως οι επικοινωνιακές εκστρατείες, οι έρευνες κ.λπ.

Οι εργαζόμενοι που συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες αποτελούν κινητήρια δύναμη για συνεχείς και επιτυχείς βελτιώσεις και συμβάλλουν στην εδραίωση του EMAS στον οργανισμό. Η συμμετοχή αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή, για παράδειγμα, περιβαλλοντικής επιτροπής, ομάδων εργασίας, συστημάτων εισηγήσεων, προγραμμάτων παροχής κινήτρων ή άλλων δραστηριοτήτων.

Θα πρέπει να προβλέπονται ρόλοι για τους εργαζομένους σε διάφορα επίπεδα της ανάπτυξης και της εφαρμογής του συστήματος. Για παράδειγμα, το προσωπικό θα μπορούσε να συμμετέχει στα εξής:

- προσδιορισμό των περιβαλλοντικών πτυχών,
- κατάρτιση και αναθεώρηση διαδικασιών και/ή οδηγιών,
- πρόταση περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων,
- συμμετοχή σε διαδικασία εσωτερικού ελέγχου,
- σύνταξη της περιβαλλοντικής δήλωσης του EMAS.

Η διοίκηση πρέπει να ενημερώνει συνεχώς τους εργαζομένους και να επιδιώκει να της υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους.

2.2.4.2. Επικοινωνία

Η καλή εσωτερική και εξωτερική αμφίδρομη επικοινωνία είναι απαραίτητη για την επιτυχή εφαρμογή ενός καταχωρισμένου στο EMAS συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ο οργανισμός πρέπει να αναγνωρίσει την ανάγκη επικοινωνίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τα θέματα που άπτονται του περιβάλλοντος, καθώς και την αξία της επικοινωνίας αυτής. Είναι υποχρεωμένος να δημοσιοποιεί την περιβαλλοντική δήλωση και θα πρέπει να προσδιορίσει ποια στοιχεία θα ανακοινώνει και σε ποιον. Θα πρέπει επίσης να παρακολουθεί τα αποτελέσματα της επικοινωνιακής στρατηγικής του και να κρίνει αν αποδείχθηκε αποτελεσματική.

Η εσωτερική επικοινωνία θα πρέπει να είναι αμφίδρομη (από τις ανώτερες βαθμίδες προς τις κατώτερες και το αντίστροφο). Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση ενδοδικτύου, φυλλαδίων, εσωτερικών εκδόσεων, ενημερωτικών δελτίων, κουτιών υποβολής προτάσεων, συσκέψεων, πινάκων ανακοινώσεων κ.λπ.

Παραδείγματα εξωτερικής επικοινωνίας αποτελούν η περιβαλλοντική δήλωση του EMAS, το διαδίκτυο, οι ημέρες δράσης, τα δελτία Τύπου, τα φυλλάδια και η χρήση του λογοτύπου του EMAS, όπου αυτό επιτρέπεται και είναι εφικτό⁽¹⁾.

2.2.4.3. Τεκμηρίωση και έλεγχος εγγράφων

Απαιτείται τεκμηρίωση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, η οποία πρέπει να καλύπτει:

- την περιβαλλοντική πολιτική,
- τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους,

⁽¹⁾ Κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 10 και στο παράρτημα V του κανονισμού EMAS, και στο τμήμα 3 του παρόντος εγγράφου.

- την περιγραφή του πεδίου εφαρμογής του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- την περιγραφή των βασικών στοιχείων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- τους ρόλους, τις υπευθυνότητες και τις αρμοδιότητες,
- τη διαδικασία διαχείρισης του ελέγχου λειτουργίας,
- τις επιχειρησιακές διαδικασίες,
- τις οδηγίες εργασίας.

Η τεκμηρίωση θα πρέπει να είναι σαφής και περιεκτική, ώστε να μη δημιουργείται σύγχυση και να αποφεύγονται οι παρανοήσεις.

Τα έγγραφα του EMAS μπορούν να ενσωματώνονται σε άλλα διαχειριστικά συστήματα (σχετικά με την ποιότητα, την ενέργεια, την υγεία και την ασφάλεια κ.λπ.) ή το αντίστροφο, με στόχο τη βελτιστοποίησή τους, την αποφυγή επανάληψης ταυτόσημων εργασιών και τη μείωση του γραφειοκρατικού φόρτου.

Οι ΜΜΕ θα πρέπει να επιδιώκουν να θέτουν στη διάθεση του προσωπικού τους σαφές, απλό και εύχρηστο υλικό τεκμηρίωσης.

Εγχειρίδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης

Το εγχειρίδιο αυτό καλύπτει την περιβαλλοντική πολιτική, τα περιβαλλοντικά πρωτόκολλα και τις σχετικές δραστηριότητες και πρέπει να εντάσσεται στο ετήσιο σχέδιο διαχείρισης του οργανισμού. Δεν χρειάζεται να είναι εκτενές και περίπλοκο. Θα πρέπει να βοηθά το προσωπικό να κατανοήσει τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός κατάρτισε και δόμησε το οικείο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τις διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και τους ρόλους που έχουν ανατεθεί σε συγκεκριμένα άτομα στο πλαίσιο του συστήματος. Αν και δεν είναι υποχρεωτικό, οι περισσότεροι οργανισμοί επιλέγουν να συντάξουν ένα τέτοιο εγχειρίδιο.

Διαδικασίες

Τα έγγραφα σχετικά με τις διαδικασίες περιγράφουν ΠΩΣ, ΠΟΤΕ και από ΠΟΙΟΝ πρέπει να εκτελούνται συγκεκριμένες ενέργειες.

Παραδείγματα αποτελούν οι διαδικασίες για:

- τον προσδιορισμό και την αξιολόγηση των σημαντικών πτυχών,
- τη διαχείριση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις,
- τη διαχείριση των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών που έχουν εντοπιστεί,
- τη διαχείριση της παρακολούθησης και των μετρήσεων,
- τη διαχείριση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών,
- τη διαχείριση των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με το πρότυπο και των προληπτικών και διορθωτικών ενεργειών,
- τον προσδιορισμό και τη διαχείριση της επαγγελματικής επάρκειας, της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης,
- τη διαχείριση της επικοινωνίας,
- τη διαχείριση των εγγράφων,
- τη διαχείριση των αρχείων,
- τη διαχείριση των εσωτερικών ελέγχων.

Οδηγίες εργασίας

Οι οδηγίες εργασίας πρέπει να είναι σαφείς και εύληπτες. Πρέπει να εξηγούν την καταλληλότητα των δραστηριοτήτων, τον περιβαλλοντικό κίνδυνο που σχετίζεται με αυτές, την ειδική κατάρτιση του προσωπικού που είναι αρμόδιο για τη διεξαγωγή τους και τον τρόπο επίβλεψής τους. Ίσως είναι χρήσιμη η επεξήγηση με εικόνες ή εικονογράμματα ή με άλλους τρόπους που εξασφαλίζουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι μπορούν εύκολα να κατανοήσουν τις οδηγίες.

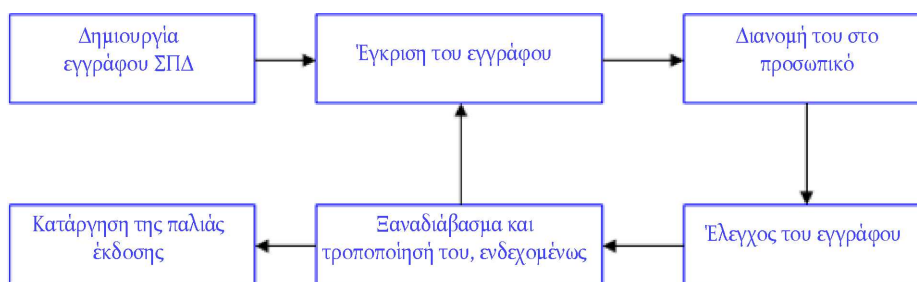
Διαχείριση εγγράφων

Ο οργανισμός οφείλει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία διαχείρισης των εγγράφων που συντάσσονται για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης (ΣΠΔ). Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να αποδίδεται στα αρχεία (βλέπε σημείο 2.2.5.4).

Προς τούτο απαιτείται μια διαδικασία για τα εξής:

Σχήμα 6

Διαδικασία διαχείρισης εγγράφων στο πλαίσιο συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Το σύστημα θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι διάφορες εκδόσεις των εγγράφων είναι πάντα διαθέσιμες και ότι τα έγγραφα παραμένουν ευανάγνωστα και εντοπίζονται εύκολα.

Μπορούν επίσης να συμπεριλαμβάνονται έγγραφα από εξωτερικές πηγές, καθώς είναι συχνά απαραίτητα για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Τα έγγραφα αυτά θα μπορούσαν να περιέχουν πληροφορίες από τις τοπικές αρχές και τη δημόσια διοίκηση, εγχειρίδια χρήσης του εξοπλισμού, δελτία δεδομένων υγείας και ασφάλειας κ.λπ.

2.2.4.4. Έλεγχος λειτουργίας

Ο έλεγχος λειτουργίας περιλαμβάνει τον προσδιορισμό και τον προγραμματισμό των λειτουργιών που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές, σε συμφωνία με την περιβαλλοντική πολιτική και τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους (βλέπε σχήμα 7). Μπορεί επίσης να καλύπτει δραστηριότητες όπως η συντήρηση του εξοπλισμού, οι συνθήκες εκκίνησης και διακοπής της λειτουργίας, η διαχείριση των αναδόχων που δραστηριοποιούνται στον χώρο δραστηριοτήτων και οι υπηρεσίες που παρέχουν προμηθευτές ή πωλητές. Πρέπει να καθιερώνονται διαδικασίες για την αντιμετώπιση των εντοπισθέντων κινδύνων, τον καθορισμό στόχων και τη μέτρηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων (κατά προτίμηση μέσω σαφών περιβαλλοντικών δεικτών). Οι διαδικασίες πρέπει να ορίζουν τις κανονικές συνθήκες λειτουργίας. Πρέπει επίσης να ορίζονται και να περιγράφονται οι μη κανονικές συνθήκες και οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι διαδικασίες ελέγχου λειτουργίας πρέπει να τεκμηριώνονται επαρκώς και να υπόκεινται σε εσωτερικούς ελέγχους.

Σχήμα 7

Έλεγχος λειτουργίας

2.2.4.5. Ετοιμότητα και ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασίες για τον προσδιορισμό των δυνητικών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και δυνητικών ατυχημάτων με στόχο:

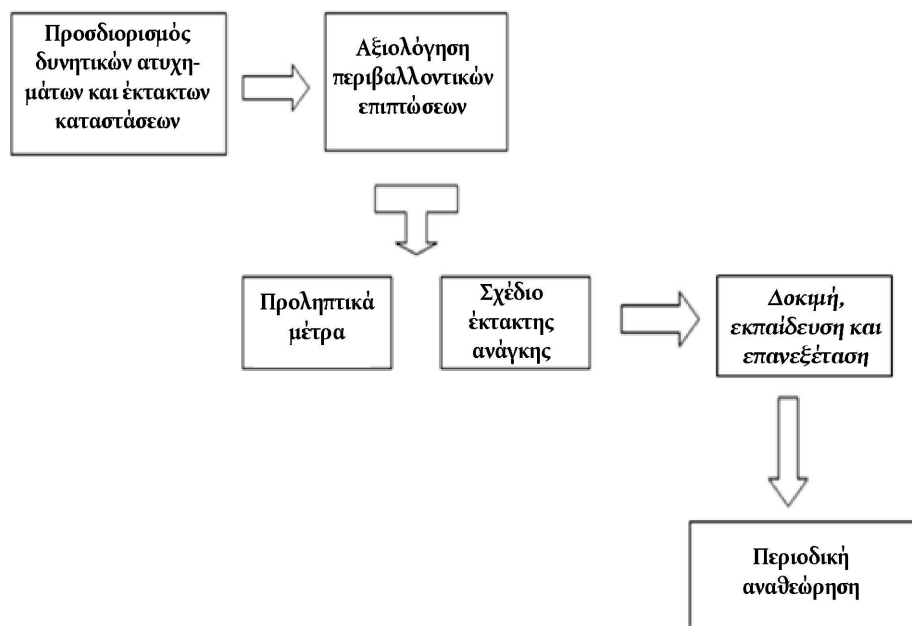
- την αποφυγή του κινδύνου ατυχήματος,
- την περιγραφή του τρόπου με τον οποίο ο οργανισμός ανταποκρίνεται στα ατυχήματα,
- την πρόληψη ή τον μετριασμό των σχετικών αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Το σχέδιο έκτακτης ανάγκης είναι απαραίτητο για τη βιομηχανία και για τους οργανισμούς που συμμετέχουν σε δυνητικά επικίνδυνες δραστηριότητες.

Ο οργανισμός πρέπει να επανεξετάζει περιοδικά τις οικείες διαδικασίες ετοιμότητας (συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης εκπαίδευσης) και ανταπόκρισης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Εάν χρειάζεται, θα πρέπει να τις αναθεωρεί, ιδίως μετά από ατυχήματα ή καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Επίσης, οι διαδικασίες θα πρέπει να υποβάλλονται σε περιοδικές δοκιμές.

Σχήμα 8

Σχέδια έκτακτης ανάγκης

2.2.5. Έλεγχος

2.2.5.1. Παρακολούθηση και μέτρηση

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία για την τακτική παρακολούθηση και μέτρηση σημαντικών παραμέτρων, όπως οι ατμοσφαιρικές εκπομπές, τα λύματα και ο θόρυβος, ώστε να αποκομίζει προστιθέμενη αξία από τις διαπιστώσεις. Η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τους βασικούς δείκτες επιδόσεων είναι υποχρεωτική (βλέπε σημείο 2.3.2).

Πρέπει να συνεκτιμώνται οι νομικές απαιτήσεις σχετικά με την παρακολούθηση, ενώ τα κριτήρια παρακολούθησης, όπως η συχνότητα των επιθεωρήσεων και η μεθοδολογία, πρέπει να πληρούν τις εν λόγω απαιτήσεις. Οι σχετικές πληροφορίες χρησιμεύουν για:

- τη συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις και τους κανονισμούς,
- την επακριβή αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων,
- τη σύνταξη άρτιας δήλωσης EMAS με διαφάνεια.

Ανάλογα με τις ανάγκες του οργανισμού, μπορούν επίσης να μετρώνται και να παρακολουθούνται και άλλοι παράγοντες, όπως οι εξής:

- σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές,
- περιβαλλοντική πολιτική και περιβαλλοντικοί σκοποί,
- βαθμός ευαισθητοποίησης των εργαζομένων κ.λπ.

Ο εξοπλισμός μετρήσεων πρέπει να βαθμονομείται τακτικά, ώστε να τηρείται η νομοθεσία και να επιτυγχάνονται ακριβή αποτελέσματα.

2.2.5.2. Αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις

Η συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις αποτελεί βασική απαίτηση του κανονισμού για το EMAS και, αν δεν τηρούνται οι διατάξεις, οι οργανισμοί δεν μπορούν να καταχωριστούν στο σύστημα. Επομένως, πρέπει να διαθέτουν διαδικασία για την τακτική επανεξέταση και αξιολόγηση αυτής της συμμόρφωσης.

Ο αποτελεσματικότερος τρόπος επίτευξης αυτού του σκοπού είναι η κατάρτιση καταλόγου όλων των σχετικών νομοθετικών και ειδικών απαιτήσεων και η σύγκρισή τους με τις συγκεκριμένες συνθήκες του οργανισμού (βλέπε πίνακα 6). Οι μεγαλύτεροι και πιο περίπλοκοι οργανισμοί ενδέχεται να χρειαστεί να χρησιμοποιήσουν βάσεις δεδομένων ή να ζητήσουν εξωτερική συνδρομή.

Εάν ο επαληθευτής διαπιστώσει περιστατικά μη συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις, τα οποία δεν έχουν επανορθωθεί, δεν επιτρέπεται να επικυρώσει την περιβαλλοντική δήλωση ούτε να υπογράψει την τελική δήλωση (παράρτημα VII).

Πίνακας 6

Παράδειγμα απλής αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις

Εφαρμοστέα περιβαλλοντική νομοθεσία	Ειδική απαίτηση	Κατάσταση του οργανισμού	Αποτέλεσμα
Νομοθεσία περί αποβλήτων	— Άδεια παραγωγής αποβλήτων — Διαχείριση αποβλήτων	— Μη επικαιροποιημένη άδεια — Διαχείριση αποβλήτων υπό έλεγχο	Επικαιροποίηση της άδειας
Νομοθεσία περί ατμοσφαιρικών εκπομπών	— Όρια εκπομπών (NO _x , SO _x , σωματίδια κ.λπ.) — Άδεια για λέβητες	— Εντός των ορίων — Επικαιροποιημένη άδεια	OK
Νομοθεσία περί θορύβου	— Όριο θορύβου στην περιοχή	— Εντός του επιτρεπόμενου ορίου	OK
Νομοθεσία περί επεξεργασίας λυμάτων	— Ειδική επεξεργασία (αφαίρεση φωσφόρου και αζώτου) — Όρια υγρών αποβλήτων — Άδεια απόρριψης σε υδατορεύματα	— Δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη — Δεν συμμορφώνεται πλήρως — Μη επικαιροποιημένη άδεια	Διόρθωση της κατάστασης
Νομοθεσία περί εκπομπών αερίων θερμοκηπίου	— Κατανεμηθέντα όρια αερίων θερμοκηπίου	— Εντός των ορίων	OK. Υπάρχει δυνατότητα πώλησης ορισμένων δικαιωμάτων εκπομπών

2.2.5.3. Μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία για την αντιμετώπιση διαπιστωμένων και δυνητικών περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του EMAS.

Η διαδικασία αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τρόπους για:

- τον εντοπισμό και τη διόρθωση της εκάστοτε περίπτωσης,
- τη διερεύνηση των αιτιών και των επιδράσεων της εκάστοτε περίπτωσης,

- την αξιολόγηση της ανάγκης ανάληψης ενεργειών για την αποφυγή των υποτροπών,
- την καταγραφή των αποτελεσμάτων των αναλαμβανόμενων διορθωτικών ενεργειών,
- την αξιολόγηση της ανάγκης λήψης μέτρων για την πρόληψη των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου,
- την ανάληψη των ενδεδειγμένων προληπτικών ενεργειών για την αποφυγή τους και
- την ανασκόπηση της αποτελεσματικότητας των διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών.

Ως μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου νοείται η κάθε είδους αδυναμία τήρησης των βασικών απαιτήσεων που καθορίζονται στις διαδικασίες και τις τεχνικές οδηγίες.

Οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου μπορεί να οφείλονται σε ανθρώπινο σφάλμα ή σφάλμα κατά την εφαρμογή. Οι αλλαγές με στόχο τη διόρθωσή τους και την αποφυγή των υποτροπών πρέπει να πραγματοποιούνται το συντομότερο δυνατόν.

Οι περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου μπορούν να εντοπιστούν μέσω:

- του ελέγχου λειτουργίας,
- του εσωτερικού ή εξωτερικού ελέγχου,
- της ανασκόπησης από τη διοίκηση, ή
- στο πλαίσιο της καθημερινής δραστηριότητας.

Διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες

Οι εκπρόσωποι της διοίκησης για το EMAS πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου, ώστε να μπορούν να αποφασίζουν σχετικά με την ανάληψη διορθωτικών ενεργειών, εάν κρίνεται σκόπιμο.

Στις περιπτώσεις που εντοπίζονται δυνητικές περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου, οι εκπρόσωποι της διοίκησης για το EMAS πρέπει να ενημερώνονται, ώστε να μπορούν να αποφασίζουν σχετικά με την ανάληψη προληπτικών ενεργειών, εάν κρίνεται σκόπιμο.

Τόσο οι διορθωτικές όσο και οι προληπτικές ενέργειες πρέπει να καταγράφονται. Κατά συνέπεια, ενδέχεται να χρειαστεί να τροποποιηθεί η τεκμηρίωση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

2.2.5.4. Έλεγχος αρχείων

Ο οργανισμός πρέπει να δημιουργήσει σύστημα τήρησης αρχείων για να αποδεικνύει τη συμμόρφωσή του με τις απαιτήσεις του οικείου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Επίσης, οφείλει να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία διαχείρισης των αρχείων του, η οποία θα πρέπει να καλύπτει την αναγνώριση, την αποθήκευση, την προστασία, την ανάκτηση, τη φύλαξη και την τελική διάθεση των αρχείων.

Τα αρχεία πρέπει να είναι και να παραμένουν αναγνωρίσιμα, ευανάγνωστα, επικαιροποιημένα και ιχνηλάσιμα.

Παραδείγματα αρχείων:

- κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας, νερού και πρώτων υλών,
- παραγωγή αποβλήτων (επικίνδυνων και μη),
- εκπομπές αερίων θερμοκηπίου,
- συμβάντα, ατυχήματα και καταγγελίες,
- νομικές απαιτήσεις,
- εκθέσεις ελέγχου και ανασκοπήσεις από τη διοίκηση,
- εκθέσεις επιθεωρήσεων,
- σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές,
- μη συμμορφώσεις, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες,
- επικοινωνία και εκπαίδευση,

- εισηγήσεις του προσωπικού, και
- εκπαίδευση και σεμινάρια.

2.2.6. Εσωτερικός έλεγχος

Στο πλαίσιο του EMAS δίδεται ιδιαίτερο βάρος στον εσωτερικό έλεγχο, ο οποίος περιγράφεται στο παράρτημα III.

“Εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος: η συστηματική, τεκμηριωμένη, περιοδική και αντικειμενική αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός οργανισμού, του συστήματος διοίκησης και των διεργασιών για την προστασία του περιβάλλοντος.”

Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίσει διαδικασία εσωτερικού ελέγχου στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης. Η διαδικασία αυτή πρέπει να καλύπτει τις αρμοδιότητες και τις απαιτήσεις σχετικά με τον προγραμματισμό και τη διενέργεια των ελέγχων, τη σύνταξη εκθέσεων αποτελεσμάτων και την τήρηση αρχείων, καθώς και τον καθορισμό των κριτηρίων, της έκτασης, της συχνότητας και των μεθόδων του ελέγχου.

Ο εσωτερικός έλεγχος αποσκοπεί στα εξής:

- να διαπιστωθεί αν το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS·
- να διαπιστωθεί αν το εν λόγω σύστημα εφαρμόζεται και διατηρείται σωστά·
- να διασφαλιστεί ότι η διοίκηση του οργανισμού λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες για την ανασκόπηση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του·
- να διαπιστωθεί η αποτελεσματικότητα του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Ο έλεγχος αυτός πρέπει να διενεργείται με αντικειμενικό τρόπο από ανεξάρτητο προσωπικό. Ο εσωτερικός ελεγκτής μπορεί να είναι εκπαιδευμένο μέλος του προσωπικού ή εξωτερικός συνεργάτης ή ομάδα.

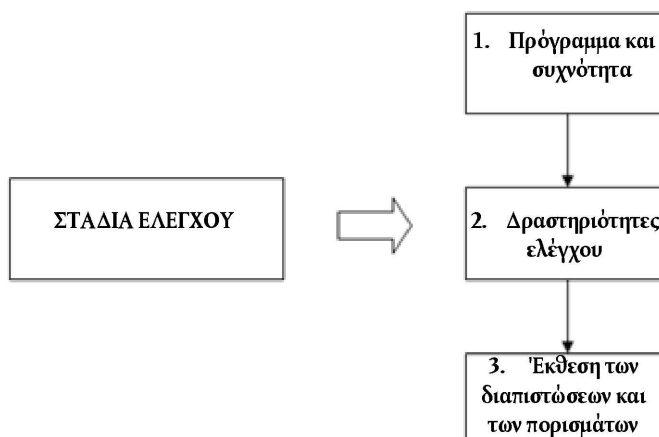
Γενικοί κανόνες

- καθιέρωση προγράμματος ελέγχων,
- προσδιορισμός της έκτασης του ελέγχου, η οποία εξαρτάται από το μέγεθος και το είδος του οργανισμού. Η έκταση του ελέγχου πρέπει να προσδιορίζει τα καλυπτόμενα θεματικά πεδία, τις δραστηριότητες που υπόκεινται σε έλεγχο, τα περιβαλλοντικά κριτήρια που λαμβάνονται υπόψη και την καλυπτόμενη από τον έλεγχο χρονική περίοδο,
- προσδιορισμός των απαιτούμενων πόρων για τη διενέργεια του ελέγχου, π.χ. επαρκώς καταρτισμένο προσωπικό με καλή γνώση της δραστηριότητας, των τεχνικών και περιβαλλοντικών πτυχών και των νομικών απαιτήσεων,
- μέριμνα ώστε όλες οι δραστηριότητες του οργανισμού να διεξάγονται σύμφωνα με προκαθορισμένες διαδικασίες, και
- εντοπισμός δυνητικών νέων προβλημάτων και εφαρμογή μέτρων για την αποφυγή της εμφάνισής τους.

Στάδια του εσωτερικού ελέγχου

Σχήμα 9

Στάδια του εσωτερικού ελέγχου

2.2.6.1. Πρόγραμμα και συχνότητα ελέγχου

Το πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει:

- τους ειδικούς στόχους του εσωτερικού ελέγχου,
- τον τρόπο με τον οποίο θα ελέγχεται αν το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης χαρακτηρίζεται από συνοχή, είναι σύμφωνο με την πολιτική και το πρόγραμμα του οργανισμού και πληροί τις απαιτήσεις του EMAS,
- τη συμμόρφωση με τις ισχύουσες κανονιστικές απαιτήσεις για το περιβάλλον.

Ο οργανισμός πρέπει να διενεργεί εσωτερικούς ελέγχους σε ετήσια βάση για να έχει σαφή εικόνα σχετικά με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές του. Ο κύκλος του ελέγχου, που καλύπτει το σύνολο των δραστηριοτήτων του οργανισμού, πρέπει να ολοκληρώνεται εντός τριετίας. Οι μικροί οργανισμοί μπορούν να παρατείνουν αυτήν την περίοδο μέχρι τα τέσσερα έτη.

Η συχνότητα ελέγχου κάθε συγκεκριμένης δραστηριότητας διαφέρει ανάλογα με:

- τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων,
- τη σημασία των σχετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- τη σημασία και την οξύτητα των προβλημάτων που διαπιστώθηκαν σε προηγούμενους ελέγχους και
- το ιστορικό περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Κατά κανόνα, οι σύνθετες δραστηριότητες με σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις πρέπει να ελέγχονται συχνότερα.

Για να επιτευχθούν ικανοποιητικά αποτελέσματα, το σύνολο του προσωπικού που μετέχει σε εσωτερικό έλεγχο πρέπει να έχει σαφή ιδέα σχετικά με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς της διαδικασίας και τους ειδικούς ρόλους όλων των συμμετεχόντων (διευθυντές, προϊστάμενοι, εργαζόμενοι, ελεγκτές κ.λπ.).

2.2.6.2. Δραστηριότητες εσωτερικού ελέγχου

Είναι σημαντικό να προετοιμάζεται ο εσωτερικός έλεγχος. Πρώτον, πρέπει να ορίζεται ο ελεγκτής ή η ελεγκτική ομάδα. Ο οργανισμός μπορεί να χρησιμοποιεί μέλη του δικού του προσωπικού ως ελεγκτές ή να προσλαμβάνει εξωτερικούς ελεγκτές. Οι ελεγκτές πρέπει να είναι αντικειμενικοί και αμερόληπτοι και να διαθέτουν τις κατάλληλες δεξιότητες και την κατάλληλη κατάρτιση. Ο ελεγκτής / Η ελεγκτική ομάδα θα πρέπει:

- να καταρτίζει κατάλληλο πρόγραμμα ελέγχου συλλέγοντας στοιχεία σχετικά με τον σκοπό, την έκταση, τον τόπο και την ημερομηνία που έχει συμφωνηθεί με τον οργανισμό,
- να διαβιβάζει αρκετά έγκαιρα το πρόγραμμα ελέγχου στον οργανισμό,
- να καταρτίζει καταλόγους ελέγχου,
- να κατανέμει τα καθήκοντα στα μέλη της ελεγκτικής ομάδας.

Για να αποβεί εποικοδομητικός ο έλεγχος, η ελεγκτική ομάδα πρέπει να ελέγχει τη συμμόρφωση με την περιβαλλοντική νομοθεσία, την επίτευξη των σκοπών και των στόχων και την αποτελεσματικότητα και την καταλληλότητα του συστήματος διαχείρισης.

Η διαδικασία του ελέγχου πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- κατανόηση του συστήματος διαχείρισης,
- αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών του συστήματος,
- συλλογή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων (π.χ. δεδομένα, αρχεία, έγγραφα),
- αξιολόγηση των διαπιστώσεων του ελέγχου,
- σύνταξη των πορισμάτων του ελέγχου, και
- έκθεση των διαπιστώσεων και των πορισμάτων του ελέγχου.

2.2.6.3. Έκθεση των διαπιστώσεων και των πορισμάτων του ελέγχου

Στόχος της έκθεσης ελέγχου είναι να παρέχει στη διοίκηση:

- έγγραφες αποδείξεις σχετικά με την έκταση του ελέγχου,
- στοιχεία σχετικά με τον βαθμό επίτευξης των σκοπών,
- στοιχεία σχετικά με το κατά πόσον οι σκοποί συνάδουν με την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού,
- στοιχεία σχετικά με την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα του συστήματος παρακολούθησης,
- προτάσεις διορθωτικών μέτρων, εάν απαιτούνται.

Η έκθεση πρέπει να υποβάλλεται στον εκπρόσωπο της διοίκησης για το EMAS, ο οποίος οριστικοποιεί τα διορθωτικά μέτρα εάν έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις μη συμμόρφωσης (συμπεριλαμβανομένων τυχόν περιπτώσεων έλλειψης συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις).

2.2.7. Ανασκόπηση από τη διοίκηση

Η ανώτατη διοίκηση οφείλει να προβαίνει σε τακτική ανασκόπηση (τουλάχιστον ετησίως) του συστήματος διαχείρισης για να διασφαλίζει ότι εξυπηρετεί τον σκοπό για τον οποίο προορίζεται και ότι είναι αποτελεσματικό. Πρέπει να καταγράφεται η ανασκόπηση από τη διοίκηση και να τηρούνται αρχεία.

Περιεχόμενο της ανασκόπησης από τη διοίκηση

Εισροές:

- αποτελέσματα των εσωτερικών ελέγχων, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις,
- εξωτερική επικοινωνία,
- καταγγελίες,
- βαθμός επίτευξης των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων,
- πρόοδος των διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών,
- ενέργειες σε συνέχεια προηγούμενων ανασκοπήσεων από τη διοίκηση,
- αλλαγές συνθηκών, π.χ. νομικές εξελίξεις, μεταβολές στις περιβαλλοντικές πτυχές,
- συστάσεις για βελτίωση.

Οι εκροές περιλαμβάνουν όλες τις αποφάσεις και δραστηριότητες, καθώς και τις αλλαγές στην περιβαλλοντική πολιτική, στους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους και σε άλλες πτυχές του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

2.3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ ΤΟΥ EMAS

“Περιβαλλοντική δήλωση: ολοκληρωμένη πληροφόρηση του κοινού και άλλων ενδιαφερομένων σχετικά με: τη διάρθρωση και τις δραστηριότητες του οργανισμού, την περιβαλλοντική πολιτική και το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού, το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του οργανισμού· τις περιβαλλοντικές επιδόσεις και τη συμμόρφωση του οργανισμού με τις υποχρεώσεις που υπέχει δυνάμει της νομοθεσίας όσον αφορά το περιβάλλον.”

Η δήλωση αυτή αποτελεί ένα από τα αποκλειστικά χαρακτηριστικά του EMAS σε σύγκριση με άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Για το κοινό, επιβεβαιώνει τη δέσμευση του οργανισμού να αναλάβει δράση στον τομέα του περιβάλλοντος.

Για τον οργανισμό, αποτελεί μια καλή ευκαιρία να εκθέσει τις προσπάθειες που καταβάλλει για τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Μολονότι το EMAS προβλέπει ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις για την εν λόγω δήλωση, ο οργανισμός μπορεί να αποφασίσει σχετικά με τον βαθμό λεπτομέρειας της δήλωσης, καθώς και σχετικά με τη δομή και τη διάταξη της υπό την προϋπόθεση ότι το περιεχόμενό της είναι σαφές, έγκυρο, αξιόπιστο και ορθό. Εναπόκειται στον οργανισμό να αποφασίσει αν επιθυμεί να συμπεριλαμβάνει την περιβαλλοντική δήλωση στην ετήσια έκθεσή του ή σε άλλες εκδόσεις, π.χ. στην έκθεση για την εταιρική κοινωνική ευθύνη.

2.3.1. Ελάχιστο περιεχόμενο της περιβαλλοντικής δήλωσης του EMAS

(1) Κατανοητή και σαφής περιγραφή του οργανισμού που καταχωρίζεται στο EMAS και σύνοψη των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του καθώς και, κατά περίπτωση, των σχέσεών του με τυχόν μητρικό οργανισμό.

Πρέπει να συμπεριλαμβάνονται διαγράμματα, χάρτες, διαγράμματα ροής, αεροφωτογραφίες κ.λπ. για την επεξήγηση του περιεχομένου. Πρέπει επίσης να παρατίθενται κωδικοί NACE για την περιγραφή των δραστηριοτήτων.

(2) Η περιβαλλοντική πολιτική και μια σύντομη περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού

Η κατάλληλη περιγραφή του συστήματος είναι σημαντική, ώστε να παρέχονται σαφείς πληροφορίες σχετικά με τη δομή των εργασιών. Στην περιγραφή αυτή πρέπει να συμπεριλαμβάνεται η περιβαλλοντική πολιτική.

(3) Περιγραφή όλων των σημαντικών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών του οργανισμού οι οποίες έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις και επεξήγηση του χαρακτήρα των επιπτώσεων που συνδέονται με τις πτυχές αυτές (παράρτημα I σημείο 2 του κανονισμού για το EMAS)

Οι άμεσες και οι έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές πρέπει να παρουσιάζονται χωριστά. Θα πρέπει επίσης να παρουσιάζονται οι επιπτώσεις και των δύο κατηγοριών πτυχών με πίνακες ή διαγράμματα ροής.

(4) Περιγραφή των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων σε συνάρτηση με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις

Πρέπει να χρησιμοποιούνται κατάλογοι σκοπών και στόχων, καθώς και δείκτες για την αξιολόγηση της προόδου σε ό, τι αφορά τη βελτίωση των επιδόσεων. Πρέπει να συμπεριλαμβάνονται το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και αναφορά σε συγκεκριμένα μέτρα που εφαρμόστηκαν ή προγραμματίστηκαν για τη βελτίωση των επιδόσεων.

(5) Σύνοψη των διαθέσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού σε σύγκριση με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του. Για την αναφορά των δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων που καθορίζονται στο τμήμα Γ του παραρτήματος IV του κανονισμού για το EMAS.

Οι βασικοί δείκτες εστιάζουν σε έξι βασικά πεδία: ενέργεια, υλικά, νερό, απόβλητα, βιοποικιλότητα (μέσω της χρήσης γης) και εκπομπές (βλέπε σημείο 2.3.2.2).

Ο οργανισμός υποβάλλει επίσης εκθέσεις σχετικά με τις επιδόσεις του με βάση άλλους ειδικότερους δείκτες που συνδέονται με σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που περιλαμβάνονται στην περιβαλλοντική ανασκόπηση. (βλέπε σημείο 2.3.2.3). Αν δεν υπάρχουν διαθέσιμα ποσοτικά δεδομένα που μπορούν να αναφερθούν σχετικά με τις σημαντικές άμεσες ή έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές, οι οργανισμοί αναφέρουν τις επιδόσεις τους με βάση τους ποιοτικούς δείκτες.

Σε περίπτωση που για συγκεκριμένο τομέα είναι διαθέσιμα τομεακά έγγραφα αναφοράς (SRD) σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού EMAS, οι οργανισμοί θα πρέπει να εξετάζουν τους σχετικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα στο έγγραφο SRD, όταν επιλέγουν τους δείκτες ⁽¹⁾ που θα χρησιμοποιήσουν για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις.

(6) Άλλοι παράγοντες που αφορούν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, συμπεριλαμβανομένων των επιδόσεων σε σχέση με τις νομοθετικές διατάξεις που αφορούν τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

Πρέπει να χρησιμοποιούνται πίνακες και/ή γραφικές παραστάσεις όπου συγκρίνονται τα νόμιμα όρια αναφοράς με τα όρια που έχει μετρήσει και/ή υπολογίσει ο οργανισμός.

Δεν είναι πάντα εφικτός ο υπολογισμός των περιβαλλοντικών επιδόσεων με τη χρήση δεδομένων. Ουσιαστική σημασία έχουν και μη υλικοί παράγοντες, οι οποίοι ενδέχεται να περιλαμβάνουν μεταβολές συμπεριφοράς, βελτιώσεις των διαδικασιών και άλλα μέτρα που λαμβάνονται για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Κατά την αναφορά των επιδόσεων για τους εν λόγω άλλους παράγοντες, οι οργανισμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα σχετικά τομεακά έγγραφα αναφοράς (SRD), όπως αναφέρεται στο άρθρο 46 του κανονισμού για το EMAS. Επομένως, θα πρέπει να αναφέρουν στην περιβαλλοντική δήλωσή τους τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκαν οι συναφείς βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και, ενδεχομένως, οι δείκτες αναφοράς της αριστείας προκειμένου να προσδιοριστούν μέτρα και δράσεις και πιθανόν να καθοριστούν προτεραιότητες, ώστε να βελτιωθούν (περαιτέρω) οι περιβαλλοντικές επιδόσεις τους.

⁽¹⁾ Σύμφωνα με το παράρτημα IV τμήμα Β στοιχείο ε) του κανονισμού EMAS, η περιβαλλοντική δήλωση περιέχει "σύνοψη των διαθέσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού σε σύγκριση με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του. Για την αναφορά των δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων που καθορίζονται στο τμήμα Γ". Στο παράρτημα IV τμήμα Γ προβλέπεται ότι "Κάθε οργανισμός αναφέρει επίσης ετησίως τις επιδόσεις του όσον αφορά τις πιο εξειδικευμένες περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται στην περιβαλλοντική του δήλωση και λαμβάνει υπόψη, εφόσον υπάρχουν, τα τομεακά έγγραφα αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 46".

Η συνάφεια και η εφαρμοσιμότητα των βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και των δεικτών αναφοράς της αριστείας θα πρέπει να αξιολογούνται από τον οργανισμό σύμφωνα με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί από τον οργανισμό στην περιβαλλοντική του ανασκόπηση, καθώς και σύμφωνα με τις τεχνικές και οικονομικές πτυχές.

Στοιχεία των εγγράφων SRD (δείκτες, βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικών επιδόσεων ή δείκτες αναφοράς της αριστείας) που δεν θεωρούνται συναφή με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί από τον οργανισμό στην περιβαλλοντική ανασκόπηση του δεν θα πρέπει να αναφέρονται ή να περιγράφονται στην περιβαλλοντική δήλωση.

(7) *Παραπομπή στις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις για το περιβάλλον*

Η συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις είναι υποχρεωτική στο πλαίσιο του EMAS. Η περιβαλλοντική δήλωση αποτελεί ευκαιρία για να εξηγήσει ο οργανισμός πώς επιτυγχάνει τη συμμόρφωση αυτή.

Παρόλο που οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί θα πρέπει να διαθέτουν εσωτερικό κατάλογο όλων των σχετικών νομικών απαιτήσεων, δεν είναι απαραίτητο να τις συμπεριλαμβάνουν όλες στην περιβαλλοντική δήλωση. Στο πλαίσιο αυτό αρκεί μια συνοπτική παράθεση.

(8) *Όνομα και αριθμός διαπίστευσης ή άδειας του επαληθευτή περιβάλλοντος και ημερομηνία επικύρωσης.*

Στην περίπτωση που ο οργανισμός δημοσιεύει την περιβαλλοντική δήλωσή του ως τμήμα άλλης έκθεσης, θα πρέπει να επισημαίνει τη δήλωση και να αναφέρει ότι αυτή έχει επικυρωθεί από τον επαληθευτή περιβάλλοντος. Αν και δεν είναι υποχρεωτική η επισύναψη της δήλωσης που αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφος 9 στην περιβαλλοντική δήλωση για το EMAS, θεωρείται η βέλτιστη πρακτική.

2.3.2. Βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων

2.3.2.1. Βασικοί δείκτες

Οι οργανισμοί οφείλουν να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τους βασικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων (γνωστοί και ως κείρας σημασίας δείκτες επιδόσεων) που σχετίζονται με τις άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές τους. Οφείλουν επίσης να υποβάλλουν εκθέσεις και για άλλους δείκτες επιδόσεων που αφορούν πιο εξειδικευμένες περιβαλλοντικές πτυχές και να λαμβάνουν υπόψη τα τομεακά έγγραφα αναφοράς (SRD), όταν είναι διαθέσιμα.

Οι βασικοί δείκτες ισχύουν για όλα τα είδη οργανισμών. Αποτελούν μέσο μέτρησης των επιδόσεων στα ακόλουθα βασικά πεδία:

- ενέργεια,
- υλικά,
- νερό,
- απόβλητα,
- χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα,
- εκπομπές.

Κάθε βασικός δείκτης αποτελείται από έναν αριθμό A (εισορές), έναν αριθμό B (παραγωγή) και έναν αριθμό R που δηλώνει τον λόγο A/B.

i) Αριθμός A (εισορές)

Οι εισροές (αριθμός A) αναφέρονται ως εξής:

Ενέργεια:

- a) συνολική ετήσια κατανάλωση ενέργειας, εκφραζόμενη σε MWh ή GJ·
- β) ποσοστό του α) το οποίο παράγει ο οργανισμός από ανανεώσιμες πηγές.

Ο δείκτης β) αποτυπώνει το ποσοστό της ετήσιας κατανάλωσης ενέργειας το οποίο παράγει στην πραγματικότητα ο οργανισμός από ανανεώσιμες πηγές. Η ενέργεια που αγοράζεται από προμηθευτές δεν συμπεριλαμβάνεται στον εν λόγω δείκτη και μπορεί να υπαχθεί στα μέτρα για τις "πράσινες δημόσιες συμβάσεις".

Υλικά:

Ετήσια ροή μάζας των διάφορων χρησιμοποιούμενων υλικών, εκφραζόμενη σε τόνους, πλην των φορέων ενέργειας και του νερού.

Η ετήσια ροή μάζας των διάφορων υλικών μπορεί να υποδιαιρεθεί ανάλογα με τη χρήση για την οποία προορίζονται. Για παράδειγμα, είναι δυνατόν να περιλαμβάνει πρώτες ύλες, όπως μέταλλα, ξυλεία ή χημικές ουσίες, ή ενδιάμεσα προϊόντα, ανάλογα με τις δραστηριότητες του οργανισμού.

Νερό:

Συνολική ετήσια κατανάλωση νερού, εκφραζόμενη σε m³.

Για τον δείκτη αυτό πρέπει να αναφέρεται η συνολική ετήσια ποσότητα νερού που καταναλώνει ο οργανισμός.

Είναι χρήσιμη η διευκρίνιση των διάφορων μορφών κατανάλωσης νερού και η αναφορά της κατανάλωσης με βάση την υδάτινη πηγή, π.χ. επιφανειακά ύδατα, υπόγεια ύδατα κ.λπ.

Χρήσιμες πληροφορίες μπορεί να είναι, μεταξύ άλλων, η ποσότητα των λυμάτων, των λυμάτων που υποβάλλονται σε επεξεργασία και επαναχρησιμοποιούνται και των ανακυκλούμενων ομβρίων υδάτων και οικιακών λυμάτων.

Απόβλητα:

Ο δείκτης αυτός καλύπτει τη συνολική ετήσια παραγωγή:

- αποβλήτων (με ανάλυση κατά κατηγορία), εκφραζόμενη σε τόνους,
- επικίνδυνων αποβλήτων, εκφραζόμενη σε τόνους ή χιλιόγραμμα.

Η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα απόβλητα, επικίνδυνα και μη, είναι υποχρεωτική βάσει του κανονισμού για το EMAS. Η ανάλυση κατά κατηγορία και για τις δύο ροές αποβλήτων αποτελεί βέλτιστη πρακτική. Τα αποτελέσματα της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών νομικών υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων για τα απόβλητα, θα πρέπει να αποτελούν τη βάση αυτής της ανάλυσης. Θα μπορούσαν να καταρτίζονται λεπτομερέστερες εκθέσεις σύμφωνα με το εθνικό σύστημα ταξινόμησης αποβλήτων, το οποίο εφαρμόζει τον ευρωπαϊκό κατάλογο αποβλήτων.

Επειδή η υποβολή μακροσκελών καταλόγων ειδών αποβλήτων ενδέχεται να αποβεί αντιπαραγωγική και να δημιουργήσει σύγχυση στο επίπεδο της επικοινωνίας, παρέχεται η δυνατότητα "ομαδοποίησης" των στοιχείων σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κατάλογο. Έπειτα, μπορεί να γίνεται καταγραφή των αποβλήτων με βάση το βάρος ή τον όγκο των διάφορων κατηγοριών, όπως τα μέταλλα, οι πλαστικές ύλες, το χαρτί, η ύλη, η τέφρα κ.λπ. Επιπλέον, θα ήταν χρήσιμο να προστίθενται πληροφορίες για την ποσότητα των αποβλήτων που ανακτήθηκαν, ανακυκλώθηκαν ή χρησιμοποιήθηκαν για παραγωγή ενέργειας ή των αποβλήτων που κατέληξαν σε χώρους υγειονομικής ταφής.

Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα:

Χρήση γης, εκφραζόμενη σε m² οικοδομημένης περιοχής.

Η βιοποικιλότητα είναι ένα σύνθετο και σχετικά νέο πεδίο που καλύπτουν οι βασικοί δείκτες. Ορισμένοι παράγοντες απώλειας βιοποικιλότητας (κλιματική αλλαγή, εκπομπές/ρύπανση) καλύπτονται ήδη από τις περιβαλλοντικές πτυχές και τους σχετικούς δείκτες του κανονισμού για το EMAS που αφορούν την κατανάλωση ενέργειας και νερού, τις εκπομπές, τα απόβλητα κ.λπ.

Δεν είναι όλοι οι δείκτες βιοποικιλότητας συναφείς με όλους τους τομείς/οργανισμούς ούτε μπορούν να εφαρμοστούν όλοι άμεσα κατά την έναρξη της διαχείρισης αυτών των πτυχών. Η περιβαλλοντική ανασκόπηση αναμένεται ότι θα παρέχει σαφή ένδειξη για τους συναφείς παράγοντες. Ο οργανισμός θα πρέπει να ξεετάξει όχι μόνο τις τοπικές επιπτώσεις, αλλά και τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα σε ευρύτερη κλίμακα, π.χ. την εξόρυξη πρώτων υλών, την αλυσίδα προμηθειών/εφοδιασμού, την παραγωγή και τα προϊόντα, τις μεταφορές και την εφοδιαστική, την προώθηση στην αγορά και την επικοινωνία. Δεν υπάρχει ενιαίος δείκτης κατάλληλος για όλους τους οργανισμούς.

Ο δείκτης βιοποικιλότητας σχετικά με τη χρήση της γης, που προβλέπεται στο παράρτημα IV του κανονισμού για το EMAS, μπορεί να θεωρηθεί κοινός παρονομαστής. Αφορά μόνο τους χώρους της εταιρείας που θεωρούνται οικοδομημένη περιοχή. Ωστόσο, συνιστάται ιδιαίτερα να συμπεριλαμβάνονται στον δείκτη χρήσης γης και οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος.

Εκπομπές:

- a) Οι συνολικές ετήσιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, (CO₂, CH₄, N₂O, HFC, PFC, SF₆), εκφραζόμενες σε τόνους ισοδυνάμου CO₂.
- β) Οι συνολικές ετήσιες ατμοσφαιρικές εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων τουλάχιστον των εκπομπών SO₂, NO_x και σωματιδίων), εκφραζόμενες σε χιλιόγραμμα ή τόνους.

Σημείωση: Επειδή οι επιπτώσεις των ουσιών αυτών διαφέρουν, δεν θα πρέπει να αθροίζονται.

Πρέπει να διευκρινίζεται η προσέγγιση του ποσοτικού προσδιορισμού των εκπομπών, ιδίως των αερίων θερμοκηπίου και των ατμοσφαιρικών ρύπων (¹). Αρχικά, οι οργανισμοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις. Αυτό ισχύει σαφώς για τους οργανισμούς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ ή του κανονισμού για το ευρωπαϊκό μητρώο έκλυσης και μεταφοράς ρύπων. Σε άλλες περιπτώσεις, μπορούν να εφαρμόζονται ευρωπαϊκές, διεθνώς αναγνωρισμένες ή εθνικές/περιφερειακές κοινές μεθοδολογίες, όταν υπάρχουν.

Παρόλο που η υποβολή εκθέσεων για τους βασικούς δείκτες είναι υποχρεωτική μόνο για τις άμεσες πτυχές, οι οργανισμοί πρέπει να συνεκτιμούν τόσο τις άμεσες, όσο και τις έμμεσες σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές. Επομένως, η καλύτερη μέθοδος είναι η αναφορά των σημαντικών έμμεσων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου, κατά προτίμηση χωριστά από τις άμεσες εκπομπές.

ii) Αριθμός Β (παραγωγή)

Η συνολική ετήσια παραγωγή (αριθμός Β) είναι η ίδια για όλους τους τομείς, προσαρμοσμένη όμως στα διάφορα είδη οργανισμών:

- a) παραγωγικός τομέας (βιομηχανία): πρέπει να δηλώνεται η συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, σε εκατ. ευρώ, ή η συνολική ετήσια υλική παραγωγή, σε τόνους. Οι μικροί οργανισμοί μπορούν να δηλώνουν τον συνολικό ετήσιο κύκλο εργασιών ή τον αριθμό εργαζομένων·
- β) μη παραγωγικός τομέας (υπηρεσίες, διοίκηση): πρέπει να δηλώνεται ο αριθμός εργαζομένων.

2.3.2.2. Βασικοί δείκτες και σχετικά στοιχεία ευελιξίας —σκεπτικό

Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται ο καθορισμός των δεικτών και των στοιχείων ευελιξίας που προβλέπει ο κανονισμός για το EMAS (παράρτημα IV του εν λόγω κανονισμού).

Στο παράρτημα IV τμήμα Γ σημείο 1 αναφέρεται ότι οι δείκτες πρέπει να:

- a) παρέχουν επακριβή εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών·
- β) είναι κατανοητοί και μονοσήμαντοι·
- γ) επιτρέπουν συγκρίσεις μεταξύ διαδοχικών ετών για την αξιολόγηση της εξέλιξης των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού·
- δ) παρέχουν τη δυνατότητα σύγκρισης με τομεακά, εθνικά ή περιφερειακά κριτήρια αξιολόγησης, ανάλογα με την περίπτωση·
- ε) παρέχουν τη δυνατότητα σύγκρισης με κανονιστικές απαιτήσεις, ανάλογα με την περίπτωση.

Αυτές είναι οι κύριες λειτουργίες των κείρας σημασίας δεικτών επιδόσεων.

Ωστόσο, υπάρχουν περιθώρια **ευελιξίας** ως προς τη χρήση των δεικτών, εάν αυτό συμβάλλει στην επιτυχή λειτουργία τους.

Πρόκειται για τα εξής:

- **προϋποθέσεις χρήσης της ρήτρας εμπιστευτικότητας που αναφέρεται στο παράρτημα IV τμήμα Γ σημείο 1** — “Εάν η κοινοποίηση θα ήταν εις βάρος του εμπιστευτικού χαρακτήρα εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών [...], μπορεί να επιτρέπεται στον οργανισμό να παρουσιάσει αυτή την πληροφορία μέσω δείκτη εντός της υποβαλλόμενης έκθεσης, π.χ. θεσπίζοντας έτος βάσεως (με τιμή δείκτη 100) από το οποίο θα καθίσταται εμφανής η εξέλιξη της πραγματικής εισροής/επίπτωσης.” Οι οργανισμοί μπορούν να επικαλούνται την εν λόγω ρήτρα, εάν με τη χρήση του δείκτη ενδέχεται να κοινοποιηθούν ευαίσθητα δεδομένα που θα δώσουν ενδεχομένως σε κάποιον ανταγωνιστή τη δυνατότητα να υπολογίσει τη μέση τιμή παραγωγής,

(¹) Ωστόσο, ο κανονισμός για το EMAS δεν ενδείκνυται για τον καθορισμό μεθοδολογίας ή μέσου για την απογραφή των εκπομπών και/ή τον ποσοτικό προσδιορισμό τους.

- **προϋποθέσεις για τη ΜΗ υποβολή έκθεσης σχετικά με συγκεκριμένο βασικό δείκτη που προβλέπεται στο παράρτημα IV** — Στο παράρτημα IV τμήμα Γ σημείο 2 στοιχεία α) και β) σχετικά με τους βασικούς δείκτες αναφέρεται ότι “Εάν οργανισμός καταλήγει στο συμπέρασμα ότι ένας ή πλείονες βασικοί δείκτες δεν σχετίζονται με τις δικές του σημαντικές άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές, ο οργανισμός αυτός μπορεί να μην υποβάλλει τους εν λόγω βασικούς δείκτες. Ο οργανισμός αιτιολογεί τούτο παραπέμποντας στην περιβαλλοντική του ανασκόπηση”. Για λόγους διαφάνειας, η αιτιολογία αυτή θα πρέπει να αναφέρεται και στην περιβαλλοντική δήλωση. Καθώς κάθε βασικός δείκτης αποτελείται από έναν αριθμό A για τις εισροές, έναν αριθμό B για την παραγωγή και έναν αριθμό R που δηλώνει τον λόγο A/B, αυτό το στοιχείο ευελιξίας ισχύει για το **σύνολο του βασικού δείκτη, συμπεριλαμβανομένης της σχέσης A/B**,
- **προϋποθέσεις υποβολής έκθεσης με τη χρήση άλλου δείκτη (A/B) ANTI ΤΟΥ συγκεκριμένου βασικού δείκτη που προβλέπεται στο παράρτημα IV** — Εάν ένας οργανισμός αποφασίσει, βάσει του στοιχείου α), να μην υποβάλει στοιχεία για τον/τους δείκτη/-ες που προβλέπεται/-ονται στο παράρτημα IV, αλλά επιλέξει άλλον δείκτη, ο δείκτης αυτός θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τις εισροές (A) και την παραγωγή (B). Η χρήση αυτής της ευελιξίας θα πρέπει να αιτιολογείται πάντα με παραπομπή στην περιβαλλοντική ανασκόπηση, ώστε να αποδεικνύεται με ποιον τρόπο η επιλεχθείσα δυνατότητα συμβάλλει στην καλύτερη παρουσίαση των σχετικών επιδόσεων. Για την εν λόγω διάταξη, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σχετικό τομεακό έγγραφο αναφοράς του EMAS, εάν υπάρχει για τον εξεταζόμενο τομέα. **Για παράδειγμα**, αντί για τον “αριθμό εργαζομένων”, ένα τουριστικό κατάλυμα μπορεί να επιλέξει ως δείκτη τον “αριθμό των φιλοξενούμενων-διανυκτερεύσεις”, ένα σχολείο μπορεί να επιλέξει τον “αριθμό μαθητών”, ένας οργανισμός διαχείρισης αποβλήτων μπορεί να επιλέξει την “ποσότητα αποβλήτων που διαχειρίστηκε ο οργανισμός σε τόνους” και ένα νοσοκομείο μπορεί να προτιμήσει τον “αριθμό ασθενών που διανυκτέρευσαν” κ.λπ.,
- **προϋποθέσεις χρήσης άλλων στοιχείων για την έκφραση των εισροών (A) και της παραγωγής (B) ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ συγκεκριμένων βασικών δεικτών που προβλέπονται στο παράρτημα IV** — Ένας οργανισμός μπορεί επίσης να χρησιμοποιεί άλλα στοιχεία για να εκφράσει τη συνολική ετήσια εισροή/επίπτωση σε δεδομένο τομέα και τη συνολική ετήσια παραγωγή. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός παροχής υπηρεσιών μπορεί να υποβάλει έκθεση χρησιμοποιώντας ως μέτρο της παραγωγής (B) τον “αριθμό εργαζομένων” για τη διοικητική του συνιστώσα και διαφορετικό μέτρο της παραγωγής για τη συγκεκριμένη παρεχόμενη υπηρεσία,
- **μονάδες μέτρησης** — Εάν οι μονάδες που αναφέρονται στο παράρτημα IV του κανονισμού για το EMAS δεν αντικατοπτρίζουν σαφώς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις ενός οργανισμού και δεν παρέχουν σαφή εικόνα για επικοινωνιακούς σκοπούς, μπορούν να χρησιμοποιούνται εναλλακτικές μονάδες, με την προϋπόθεση ότι ο οργανισμός αιτιολογεί την επιλογή του. Πρέπει να υπάρχει δυνατότητα μετατροπής των μονάδων σε εκείνες που προβλέπει ο κανονισμός. Στην ιδανική περίπτωση, η μετατροπή θα πρέπει να παρατίθεται σε υποσημείωση,
- **ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ή συνολικός ετήσιος κύκλος εργασιών σε νομίσματα εκτός του ευρώ** — Παρόλο που ο κανονισμός για το EMAS αναφέρει τα “εκατομμύρια ευρώ” ως μέτρο της παραγωγής για την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, οι οργανισμοί σε χώρες που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ μπορούν να χρησιμοποιούν το εθνικό τους νόμισμα.

2.3.2.3. Άλλοι κατάλληλοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων

Ο οργανισμός οφείλει επίσης να αναφέρει τις επιδόσεις του με βάση άλλους σχετικούς δείκτες που συνδέονται με σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που περιλαμβάνονται στην περιβαλλοντική ανασκόπηση.

Σε περίπτωση που για συγκεκριμένο τομέα είναι διαθέσιμα τομεακά έγγραφα αναφοράς (SRD) σύμφωνα με το άρθρο 46 του κανονισμού EMAS, η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού λαμβάνει υπόψη τα εν λόγω έγγραφα.

Οι οργανισμοί θα πρέπει, επομένως, να εξετάζουν τους σχετικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά τομέα στο έγγραφο SRD, όταν επιλέγουν τους δείκτες (*) που θα χρησιμοποιήσουν για την αναφορά των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τους δείκτες που προτείνονται στο αντίστοιχο έγγραφο SRD και τη συνάφειά τους με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί από τον οργανισμό στην περιβαλλοντική ανασκόπηση του. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη δείκτες μόνο στην περίπτωση που αφορούν εκείνες τις περιβαλλοντικές πτυχές που θεωρούνται οι πλέον σημαντικές στην περιβαλλοντική ανασκόπηση.

2.3.2.4. Λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο

Στο πλαίσιο του EMAS αποδίδεται μεγάλη σημασία στη λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο. Γι' αυτόν τον λόγο, όλοι οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί θα πρέπει να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις κάθε περιοχής, όπως περιγράφονται στο παράρτημα IV του κανονισμού.

(*) Σύμφωνα με το παράρτημα IV τμήμα Β στοιχείο ε) του κανονισμού EMAS, η περιβαλλοντική δήλωση περιέχει “σύνοψη των διαθέσιμων δεδομένων σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού σε σύγκριση με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του που συνδέονται με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του. Για την αναφορά των δεδομένων, χρησιμοποιούνται οι βασικοί δείκτες και άλλοι κατάλληλοι υφιστάμενοι δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων που καθορίζονται στο τμήμα Γ”. Στο παράρτημα IV τμήμα Γ προβλέπεται ότι “Κάθε οργανισμός αναφέρει επίσης ετησίως τις επιδόσεις του όσον αφορά τις πιο εξειδικευμένες περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται στην περιβαλλοντική του δήλωση και λαμβάνει υπόψη, εφόσον υπάρχουν, τα τομεακά έγγραφα αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 46”.

Σε κάθε περίπτωση, τα παρεχόμενα στοιχεία σχετικά με τις τάσεις των εκπομπών στην ατμόσφαιρα και στα ύδατα, την κατανάλωση νερού, τη χρήση ενέργειας και την ποσότητα των αποβλήτων θα πρέπει να αφορούν κάθε χώρο δραστηριότητας χωριστά. Όταν εφαρμόζεται η διαδικασία επαλήθευσης οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριότητας που περιγράφεται στο σημείο 2.4.3 του παρόντος οδηγού χρήστη, οι πληροφορίες αυτές μπορούν να παρέχονται σε επίπεδο ομάδων χώρων δραστηριοτήτων υπό την προϋπόθεση ότι τα εν λόγω αριθμητικά στοιχεία αντικατοπτρίζουν με ακρίβεια τις τάσεις σε επίπεδο χώρου δραστηριοτήτων.

Ο οργανισμός μπορεί να παρουσιάζει πληροφορίες μέσω δείκτη μόνο εάν τίθεται θέμα εμπιστευτικότητας (βλέπε σημείο 2.3.2.2).

Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι μπορούν να επιτυγχάνονται συνεχείς βελτιώσεις στους μόνιμους, αλλά όχι στους προσωρινούς χώρους δραστηριοτήτων. Εάν ανακύψει τέτοιο ζήτημα, θα πρέπει να αναφερθεί στην περιβαλλοντική ανασκόπηση. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα εφαρμογής εναλλακτικών μέτρων, συμπεριλαμβανομένων για παράδειγμα άλλων “μη υλικών” (ποιοτικών) δεικτών. Σε κάθε περίπτωση, για τους τομείς που καλύπτουν τα τομεακά έγγραφα αναφοράς του EMAS, μπορούν να συνεκτιμώνται τα στοιχεία που αφορούν προσωρινούς χώρους δραστηριοτήτων.

Πίνακας 7

Παράδειγμα χρήσης βασικών δεικτών επιδόσεων σε οργανισμούς δημόσιας διοίκησης

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/επιπτώσεις (A)	Συνολική ετήσια παραγωγή του οργανισμού (B)	Λόγος A/B
Ενέργεια	Ετήσια κατανάλωση ενέργειας, σε MWh ή GJ	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	MWh ανά άτομο και/ή KWh ανά άτομο
Υλικά	Ετήσια κατανάλωση χαρτιού, σε τόνους	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	Τόνοι ανά άτομο και/ή αριθμός φύλλων χαρτιού ανά άτομο ημερησίως
Νερό	Ετήσια κατανάλωση σε m ³	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	m ³ ανά άτομο και/ή l ανά άτομο
Απόβλητα	Ετήσια παραγωγή αποβλήτων, σε τόνους Ετήσια παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων, σε Kg	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	Τόνοι αποβλήτων ανά άτομο και/ή Kg αποβλήτων ανά άτομο Kg επικίνδυνων αποβλήτων ανά άτομο
Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα	Χρήση γης, σε m ² οικοδομημένης περιοχής (συμπεριλαμβάνονται οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος)	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	m ² οικοδομημένης περιοχής ανά άτομο και/ή m ² έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά άτομο
Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	Ετήσιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, σε τόνους CO ₂ e (CO ₂ e = ισοδύναμο CO ₂)	Αριθμός εργαζομένων (μη παραγωγικός τομέας)	Τόνοι CO ₂ e ανά άτομο και/ή Kg CO ₂ e ανά άτομο

Πίνακας 8

Παράδειγμα χρήσης βασικών δεικτών επιδόσεων στον παραγωγικό τομέα

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/επιπτώσεις (A)	Συνολική ετήσια παραγωγή του οργανισμού (B)	Λόγος A/B
Ενέργεια	Ετήσια κατανάλωση ενέργειας, σε MWh ή GJ	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	MWh ανά εκατ. ευρώ ή MWh ανά τόνο προϊόντος
Υλικά	Ετήσια ροή μάζας των διάφορων χρησιμοποιούμενων υλικών, σε τόνους	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Για καθένα από τα διάφορα χρησιμοποιούμενα υλικά: υλικό σε τόνους ανά εκατ. ευρώ ή υλικό σε τόνους ανά τόνο προϊόντος

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/επιπτώσεις (Α)	Συνολική ετήσια παραγωγή του οργανισμού (Β)	Λόγος Α/Β
Νερό	Ετήσια κατανάλωση σε m ³	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	m ³ ανά εκατ. ευρώ ή m ³ ανά τόνο προϊόντος
Απόβλητα	Ετήσια παραγωγή αποβλήτων, σε τόνους Ετήσια παραγωγή επικινδυνων αποβλήτων, σε τόνους	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Τόνοι αποβλήτων ανά εκατ. ευρώ ή τόνοι αποβλήτων ανά τόνο προϊόντος Τόνοι επικινδυνων αποβλήτων ανά εκατ. ευρώ ή τόνοι επικινδυνων αποβλήτων ανά τόνο προϊόντος
Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα	Χρήση γης, σε m ² οικοδομημένης περιοχής (συμπεριλαμβάνονται οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος)	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	m ² οικοδομημένης περιοχής και/ή m ² έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά εκατ. ευρώ ή m ² οικοδομημένης περιοχής και/ή m ² έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά τόνο προϊόντος
Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	Ετήσιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, σε τόνους CO _{2e}	Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. ευρώ) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Τόνοι ισοδύναμου CO ₂ ανά εκατ. ευρώ ή τόνοι ισοδύναμου CO ₂ ανά τόνο προϊόντος

(*) Ο επίσημος ορισμός της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας περιλαμβάνεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1503/2006 της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή και την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1165/98 του Συμβουλίου περί βραχυπρόθεσμων στατιστικών όσον αφορά τους ορισμούς των μεταβλητών, τον κατάλογο των μεταβλητών και τη συχνότητα κατάρτισης στατιστικών. Η προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές μπορεί να υπολογίζεται από τον κύκλο εργασιών (χωρίς ΦΠΑ και άλλους συναφείς εκπεστέους φόρους που συνδέονται άμεσα με τον κύκλο εργασιών), συν την κεφαλαιοποιημένη παραγωγή, συν λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης συν ή πλην τις αλλαγές στα αποθέματα, μείον τις αγορές αγαθών και υπηρεσιών, μείον φόρους επί των προϊόντων που συνδέονται με τον κύκλο εργασιών αλλά δεν είναι εκπεστέοι, συν τυχόν ληφθείσες επιδοτήσεις σε προϊόντα. Τα έσοδα και οι δαπάνες που εγγράφονται ως χρηματοοικονομικά ή έκτακτα στους λογαριασμούς εταιρειών δεν περιλαμβάνονται στην προστιθέμενη αξία. Συνεπώς, οι επιδοτήσεις σε προϊόντα περιλαμβάνονται στην προστιθέμενη αξία σε βασικές τιμές, ενώ δεν περιλαμβάνονται όλοι οι φόροι επί των προϊόντων. Η προστιθέμενη αξία υπολογίζεται "ακαθάριστη", διότι δεν αφαιρούνται οι διορθώσεις αξιών (όπως οι αποσβέσεις).

Σημείωση: Η περιβαλλοντική δήλωση του EMAS μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υποβολή στοιχείων για συγκεκριμένους βασικούς δείκτες επιδόσεων, και ειδικότερα για την ενέργεια και τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.

2.4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΥΡΩΣΗΣ

“Επαλήθευση: η διαδικασία αξιολόγησης της συμμόρφωσης που εκτελείται από επαληθευτή περιβάλλοντος για να αποδειχθεί κατά πόσον η περιβαλλοντική ανασκόπηση, η περιβαλλοντική πολιτική, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και ο εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος και η εκτέλεσή του εκ μέρους ενός οργανισμού πληρούν τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού.”

“Επικύρωση: η επιβεβαίωση, από τον επαληθευτή περιβάλλοντος που διενήργησε την επαλήθευση, ότι οι πληροφορίες και τα δεδομένα που περιλαμβάνει η περιβαλλοντική δήλωση και η επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση ενός οργανισμού είναι έγκυρα, αξιόπιστα και ορθά και πληρούν τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού.”

2.4.1. Ποιος επιτρέπεται να διενεργεί επαληθεύσεις και επικυρώσεις στο EMAS;

Μόνο οι επαληθευτές περιβάλλοντος που είναι διαπιστευμένοι ή έχουν λάβει άδεια μπορούν να εκτελούν αυτά τα καθήκοντα.

“Επαληθευτής περιβάλλοντος”: οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 [του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου] ⁽¹⁾ ή οιαδήποτε ένωση ή ομάδα τέτοιων οργανισμών που έχει διαπιστευθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό· φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ένωση ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων που έχει λάβει άδεια να διενεργεί επαλήθευση και επικύρωση σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό” ⁽²⁾.

- Ο οργανισμός μπορεί να απευθυνθεί για πληροφορίες σχετικά με τους διαπιστευμένους επαληθευτές περιβάλλοντος στον αρμόδιο για το EMAS φορέα στο οικείο κράτος μέλος ή στον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης που είναι αρμόδιος για τη διαπίστευση των επαληθευτών του EMAS. Εάν ένας οργανισμός αναζητά πληροφορίες σχετικά με τους επαληθευτές που δραστηριοποιούνται στον τομέα του και προέρχονται από άλλα κράτη μέλη, μπορεί να τις βρει στο μητρώο της ΕΕ για το EMAS ⁽³⁾.
- Η έκταση της διαπίστευσης ή της άδειας των επαληθευτών περιβάλλοντος καθορίζεται με βάση την ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων (κωδικοί NACE) που προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽⁴⁾. Όταν οι οργανισμοί αναθέτουν καθήκοντα σε επαληθευτή περιβάλλοντος, πρέπει να βεβαιώνονται ότι διαθέτει διαπίστευση ή άδεια για τον συγκεκριμένο κωδικό NACE που αντιστοιχεί στις δραστηριότητές τους.
- Αφού λάβουν διαπίστευση ή άδεια σε ένα κράτος μέλος, οι επαληθευτές μπορούν να δραστηριοποιούνται σε όλες τις χώρες της ΕΕ ⁽⁵⁾.
- Πληροφορίες σχετικά με τους διαπιστευμένους ή αδειοδοτημένους επαληθευτές διατίθενται είτε στον ιστότοπο της Επιτροπής για το EMAS είτε από τους κατάλληλους φορείς των κρατών μελών.

Σημείωση: Είναι χρήσιμο για τον οργανισμό να ελέγχει αν ο επαληθευτής περιβάλλοντος έχει γνωστοποιήσει τα στοιχεία που αναφέρει το άρθρο 24 του κανονισμού για το EMAS στον οικείο φορέα διαπίστευσης ή χορήγησης αδειών, τουλάχιστον τέσσερις εβδομάδες πριν από κάθε επαλήθευση, ώστε να είναι εφικτή η άσκηση εποπτείας από τον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του κράτους μέλους στο οποίο επιθυμεί να δραστηριοποιηθεί. Αν δεν εξασφαλίζεται εποπτεία, ο αρμόδιος φορέας μπορεί να απορρίψει την καταχώριση του οργανισμού.

2.4.2. Ποια είναι τα καθήκοντα των επαληθευτών περιβάλλοντος;

- 1) Έλεγχος της συμμόρφωσης του οργανισμού με όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS όσον αφορά την αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τον περιβαλλοντικό έλεγχο και τα αποτελέσματά του, καθώς και την περιβαλλοντική δήλωση.
- 2) Έλεγχος της συμμόρφωσης του οργανισμού με τις σχετικές κοινοτικές, εθνικές, περιφερειακές και τοπικές νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον.

Σημείωση 1: Ο επαληθευτής πρέπει να ελέγχει αν ο οργανισμός έχει καθιερώσει, εφαρμόζει και διατηρεί διαδικασία/-ες για την περιοδική αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις ⁽⁶⁾. Ο επαληθευτής ελέγχει ενδελεχώς τη συμμόρφωση της επιχείρησης με τις κείμενες διατάξεις. Το καθήκον αυτό περιλαμβάνει έλεγχο των ουσιωδών αποδεικτικών στοιχείων που έχει λάβει ο επαληθευτής και σύμφωνα με τα οποία δεν υφίσταται παράβαση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας ⁽⁷⁾. Οι επαληθευτές μπορούν να χρησιμοποιούν τις διαπιστώσεις των εκτελεστικών αρχών. Εάν δεν εντοπίσουν στοιχεία που αποδεικνύουν την έλλειψη συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις, προστίθεται σχετική μνεία στην περιβαλλοντική δήλωση, η οποία φέρει την υπογραφή του επαληθευτή. Ωστόσο, το έργο του επαληθευτή είναι να ελέγχει κατά πόσον πληρούνται οι απαιτήσεις του κανονισμού μέσω των συνηθών τεχνικών ελέγχου, γεγονός που σημαίνει ότι δεν μπορεί να ελέγχει τη συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις όπως κάνουν οι εκτελεστικές αρχές.

Σημείωση 2: Σε περίπτωση που ο επαληθευτής διαπιστώσει μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου ή μη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις κατά την περίοδο μεταξύ δύο καταχωρίσεων, υπάρχουν οι εξής δυνατότητες: Πρώτον, μπορεί να αναφέρει στον αρμόδιο φορέα ότι ο ελεγχόμενος οργανισμός πρέπει να διαγραφεί από το μητρώο του EMAS. Δεύτερον, εάν ο οργανισμός αποδείξει ότι έλαβε εγκαίρως μέτρα σε συνεργασία με τις εκτελεστικές αρχές για την αποκατάσταση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις, ο επαληθευτής μπορεί παρά ταύτα να υπογράψει τη βεβαίωση σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης κατά τα οριζόμενα στο παράρτημα VII του κανονισμού.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 765/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 9ης Ιουλίου 2008, για τον καθορισμό των απαιτήσεων διαπίστευσης και εποπτείας της αγοράς όσον αφορά την εμπορία των προϊόντων και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 339/93 του Συμβουλίου (ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 30).

⁽²⁾ Η παραπομπή στον “παρόντα κανονισμό”, στον κανονισμό για το EMAS αναφέρεται στον “κανονισμό για το EMAS”.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_registrations/register_en.htm

⁽⁴⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1398/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων NACE — αναθεώρηση 2 και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3037/90 του Συμβουλίου και ορισμένων κανονισμών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικών με ειδικούς στατιστικούς τομείς (ΕΕ L 393 της 30.12.2006, σ. 1).

⁽⁵⁾ Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων εποπτείας του φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του κράτους μέλους στο οποίο επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 24 του κανονισμού για το EMAS.

⁽⁶⁾ Σημείο Α.9.1.2 “Αξιολόγηση της συμμόρφωσης” του παραρτήματος II του κανονισμού και, για τη μη συμμόρφωση και τις διορθωτικές ενέργειες, σημείο Α.10.2 του παραρτήματος II του κανονισμού.

⁽⁷⁾ Άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο γ) και, για την επαλήθευση ότι δεν υπάρχουν σχετικές καταγγελίες από ενδιαφερόμενα μέρη ή ότι οι καταγγελίες έχουν διευθετηθεί θετικά, άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο δ).

- 3) Έλεγχος της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού.
- 4) Έλεγχος της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας και της ορθότητας των πληροφοριών που περιλαμβάνονται και χρησιμοποιούνται στην περιβαλλοντική δήλωση του EMAS και κάθε πληροφορίας σχετικά με το περιβάλλον που πρέπει να επικυρωθεί.
- 5) Επίσκεψη στον οργανισμό ή στον χώρο δραστηριοτήτων. Οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για τους οργανισμούς με έναν ή πολλούς χώρους δραστηριοτήτων διαφέρουν και είναι σημαντικό να επισημανθούν οι διαφορές μεταξύ των αντίστοιχων προσεγγίσεων. Ο κανονισμός για το EMAS (άρθρο 25 παράγραφος 4) προβλέπει την πραγματοποίηση επισκέψεων σε κάθε οργανισμό κάθε φορά που απαιτείται επικύρωση ή επαλήθευση.
 - α) Στην περίπτωση των οργανισμών με έναν και μόνο χώρο δραστηριοτήτων, αυτό σημαίνει ότι ο επαληθευτής πρέπει να επισκέπτεται τον χώρο αυτό κάθε έτος.
 - β) Στην περίπτωση των μικρών οργανισμών με έναν και μόνο χώρο δραστηριοτήτων και εφόσον μπορεί να ισχύσει η παρέκκλιση για τους μικρούς οργανισμούς (άρθρο 7), οι δραστηριότητες επικύρωσης/επαλήθευσης πρέπει να διεξάγονται ανά δύο και ανά τέσσερα έτη, πράγμα που σημαίνει ότι ο επαληθευτής υποχρεούται να επισκεφθεί το χώρο δραστηριοτήτων μετά από δύο και τέσσερα έτη.
 - γ) Στην περίπτωση όμως καταχωρισμένου οργανισμού με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων ισχύει η απαίτηση του άρθρου 25 παράγραφος 4 για επίσκεψη για κάθε επαλήθευση ή επικύρωση. Επομένως, από νομική άποψη, η υποχρέωση αυτή θεωρείται ότι εκπληρώνεται όταν ο επαληθευτής επισκέπτεται τον οργανισμό (καλύπτοντας ίσως έναν, ίσως διαφορετικούς χώρους δραστηριοτήτων) κάθε έτος.

Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των καθηκόντων του επαληθευτή και της δήλωσής του σχετικά με τη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις, το πρόγραμμα επισκέψεων πρέπει να διασφαλίζει ότι πραγματοποιείται επίσκεψη (και πλήρης επαλήθευση) τουλάχιστον μία φορά εντός περιόδου 36 μηνών σε κάθε χώρο δραστηριοτήτων που περιλαμβάνεται στον αριθμό καταχώρισης του εν λόγω οργανισμού, ο οποίος διαθέτει πολλούς χώρους δραστηριοτήτων. Εάν ο επαληθευτής δεν διενεργήσει πλήρη επαλήθευση κάθε συμπεριλαμβανομένου χώρου δραστηριοτήτων τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, δεν θα έχει εκπληρώσει τα καθήκοντά του κατά τα οριζόμενα στον κανονισμό για το EMAS III. Αυτό σημαίνει επίσης ότι, πριν από την πρώτη καταχώριση ενός οργανισμού, ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να πραγματοποιήσει επίσκεψη σε όλους τους χώρους δραστηριοτήτων ενός οργανισμού με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων.

Κατ' εξαίρεση από τον γενικό αυτό κανόνα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί μέθοδος δειγματοληψίας για την επαλήθευση οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων. Υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ειδικές προϋποθέσεις, οι επαληθευτές μπορούν να επισκεφτούν, εντός περιόδου 36 μηνών, επιλεγμένους χώρους δραστηριοτήτων που είναι αντιπροσωπευτικοί για τις δραστηριότητες του οργανισμού και να παράσχουν αξιόπιστη και έγκυρη αξιολόγηση της συνολικής περιβαλλοντικής επίδοσης του οργανισμού και της συμμόρφωσής του με τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS.

Αυτή η μέθοδος δειγματοληψίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο σε συμφωνία με τον επαληθευτή περιβάλλοντος και υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται οι απαιτήσεις που ορίζονται στο σημείο 2.4.3 και έχουν τηρηθεί οι κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής που ορίζονται στο σημείο 2.4.4 του παρόντος οδηγού χρήστη.

Επομένως, όταν ένας οργανισμός ζητεί να εφαρμοστεί μέθοδος δειγματοληψίας, ο επαληθευτής εξακριβώνει τα ακόλουθα στοιχεία για να αποφασίσει αν είναι σκόπιμη η χρησιμοποίηση μεθόδου δειγματοληψίας:

- συμμόρφωση του οργανισμού με τις απαιτήσεις που αναφέρονται στο σημείο 2.4.3 του παρόντος οδηγού χρήστη,
- τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών εφαρμογής που ορίζονται στο σημείο 2.4.4.

Επιπλέον, ο επαληθευτής περιβάλλοντος μπορεί να αποφασίσει να επιβάλει περιορισμούς στην εφαρμογή δειγματοληψίας όταν η δειγματοληψία χώρων δραστηριοτήτων είναι ακατάλληλη μέθοδος για να εξασφαλιστεί επαρκής αξιοπιστία της αποτελεσματικότητας του συστήματος διαχείρισης, λόγω συγκεκριμένων γεγονότων. Οι προαναφερόμενοι περιορισμοί θα πρέπει να καθορίζονται από τους επαληθευτές περιβάλλοντος σε σχέση με τα ακόλουθα στοιχεία:

- περιβαλλοντικές συνθήκες ή άλλοι σχετικοί παράγοντες που συνδέονται με το πλαίσιο του οργανισμού,
- διαφορές στην εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης σε τοπικό επίπεδο, λόγω ιδιομορφιών των διάφορων χώρων δραστηριοτήτων,
- το ιστορικό συμμόρφωσης του οργανισμού (π.χ. αρχεία που τηρούνται από τις αρχές επιβολής του νόμου και στα οποία έχουν σημειωθεί προβλήματα μη συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις, ο αριθμός των καταγγελιών και η αξιολόγηση των διορθωτικών μέτρων).

Σε αυτή την περίπτωση, ο επαληθευτής θα πρέπει να τεκμηριώνει τους ειδικούς λόγους που περιορίζουν την επιλεξιμότητα των οργανισμών να εφαρμόσουν δειγματοληψία.

Ο επαληθευτής περιβάλλοντος αξιολογεί επίσης τη διαφάνεια της ομαδοποίησης όμοιων χώρων δραστηριοτήτων που απαιτείται από το σημείο 2.4.3.2 και τον αντίκτυπο της ομαδοποίησης αυτής στο περιεχόμενο της περιβαλλοντικής δήλωσης και τη συνολική περιβαλλοντική επίδοση του οργανισμού. Τα αποτελέσματα και οι διαπιστώσεις της αξιολόγησης αυτής τεκμηριώνονται στην έκθεση επαλήθευσης.

Ο επαληθευτής περιβάλλοντος τηρεί λεπτομερή αρχεία για κάθε εφαρμογή δειγματοληψίας σε οργανισμούς με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, στα οποία αιτιολογείται η μέθοδος δειγματοληψίας και οι παράμετροι/τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν και καταδεικνύεται ότι η δειγματοληψία εφαρμόζεται σύμφωνα με το παρόν έγγραφο.

- 6) Εάν κατά τη διαδικασία επαλήθευσης εντοπίζονται περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου ή μη συμμόρφωσης με τις νομικές διατάξεις όσον αφορά οργανισμό με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, όπου έχει εφαρμοστεί η μέθοδος δειγματοληψίας, ο επαληθευτής:
- διερευνά σε ποιο βαθμό αυτή η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου ή η μη συμμόρφωση με τις νομικές διατάξεις αφορά τον συγκεκριμένο χώρο ή και άλλους χώρους δραστηριοτήτων, ενδεχομένως,
 - απαιτεί από τον οργανισμό να εντοπίσει όλους τους χώρους δραστηριοτήτων τους οποίους θα μπορούσε να αφορά, να λάβει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα στους εν λόγω χώρους και να προσαρμόσει το σύστημα διαχείρισης σε περίπτωση που έχει ενδείξεις ότι η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου ή η μη συμμόρφωση με τις νομικές διατάξεις θα μπορούσε να φανερώνει συνολική ανεπάρκεια του συστήματος διαχείρισης που θίγει δυνητικά και άλλους χώρους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου ή μη συμμόρφωσης με τις νομικές διατάξεις που δεν μπορεί να διορθωθεί με την έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων, ο επαληθευτής θα πρέπει να αναφέρει στον αρμόδιο φορέα ότι ο ελεγχόμενος οργανισμός πρέπει να τεθεί υπό αναστολή ή να διαγραφεί από το μητρώο του EMAS,
 - ζητά αποδεικτικά στοιχεία ότι έχουν ληφθεί τα προαναφερόμενα μέτρα και επαληθεύει την αποτελεσματικότητά τους με τη διεύρυνση του μεγέθους του δείγματος, περιλαμβάνοντας σ' αυτό και άλλους χώρους δραστηριοτήτων μετά τη λήψη των διορθωτικών μέτρων, και
 - επικυρώνει την περιβαλλοντική δήλωση και υπογράφει τη δήλωση σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης κατά τα οριζόμενα στο παράρτημα VII του κανονισμού μόνον όταν κρίνει ως ικανοποιητικά τα αποδεικτικά στοιχεία ότι όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων τηρούν τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS και όλες τις νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον.
- 7) Κατά τη διενέργεια της πρώτης επαλήθευσης, ο επαληθευτής ελέγχει τουλάχιστον αν ο οργανισμός πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις:
- α) αν εφαρμόζει πλήρως λειτουργικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης·
 - β) αν εφαρμόζει πλήρως σχεδιασμένο πρόγραμμα ελέγχου·
 - γ) αν έχει ολοκληρωθεί ανασκόπηση από τη διοίκηση του οργανισμού·
 - δ) αν τηρούνται οι διατάξεις των σημείων 2.4.3 και 2.4.4 του παρόντος οδηγού χρήστη, σε περίπτωση που ο οργανισμός επιθυμεί να χρησιμοποιήσει μέθοδο δειγματοληψίας για την επαλήθευση των χώρων δραστηριοτήτων· και
 - ε) αν έχει συνταχθεί περιβαλλοντική δήλωση του EMAS και αν έχουν ληφθεί υπόψη τα τομεακά έγγραφα αναφοράς, εάν υπάρχουν.

2.4.3. Απαιτήσεις για τη χρησιμοποίηση μεθόδου δειγματοληψίας για την επαλήθευση των οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων

2.4.3.1. Γενικές αρχές

Η εφαρμογή μεθόδου δειγματοληψίας μπορεί να ενδείκνυται για οργανισμούς με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, προκειμένου να προσαρμόζεται η προσπάθεια επαλήθευσης χωρίς να διακυβεύεται η εμπιστοσύνη στη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις και η πλήρης εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται συνεχής βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε κάθε χώρο δραστηριοτήτων που περιλαμβάνεται στο πεδίο της καταχώρισης στο EMAS.

Όπου απαιτείται, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται στο σημείο 2.4.3.2 και κατόπιν αιτήματος του οργανισμού, ο/οι επαληθευτής/ές περιβάλλοντος μπορεί να συμφωνήσει/-ουν να χρησιμοποιεί/-ούν μέθοδο δειγματοληψίας για την επαλήθευση οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων.

2.4.3.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας για τους οργανισμούς

- α) Διαδικασίες δειγματοληψίας για οργανισμούς με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων μπορούν να εφαρμοστούν μόνο σε ομάδες όμοιων χώρων δραστηριοτήτων·
- β) Η ομοιότητα των χώρων ορίζεται ως εξής: είναι εγκατεστημένοι στο ίδιο κράτος μέλος, ασκούν το ίδιο είδος δραστηριοτήτων, εφαρμόζουν την ίδια διαδικασία, πληρούν τις ίδιες νομικές απαιτήσεις, έχουν όμοιες περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις, έχουν συγκρίσιμες σε σημασία περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τέλος, εφαρμόζουν παρόμοιες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου·
- γ) Ομάδες όμοιων χώρων καθορίζονται στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMAS) και κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας με τον περιβαλλοντικό επαληθευτή. Οι ομάδες αυτές αποτυπώνονται στους εσωτερικούς ελέγχους και στην ανασκόπηση από τη διοίκηση του οργανισμού και μνημονεύονται στην περιβαλλοντική δήλωση·
- δ) Όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων που δεν περιλαμβάνονται σε ομάδα, λόγω απουσίας ομοιότητας, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της δειγματοληψίας και πρέπει να επαληθεύονται ξεχωριστά·
- ε) Όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην καταχώριση στο EMAS είναι υπό τον άμεσο έλεγχο και την εποπτεία του οργανισμού·

στ) Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ελέγχεται και διοικείται κεντρικά και υπόκειται σε ανασκόπηση από την κεντρική διοίκηση. Όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην καταχώριση στο EMAS υπόκεινται στην περιβαλλοντική ανασκόπηση και στο πρόγραμμα εσωτερικού ελέγχου του οργανισμού και σε όλους τους χώρους έχει διεξαχθεί εσωτερικός έλεγχος (συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις) πριν από την πρώτη καταχώριση.

Επιπλέον, ο οργανισμός πρέπει να αποδείξει ότι έχει την εξουσία και την ικανότητα να δρομολογήσει οργανωτικές αλλαγές σε όλους τους χώρους δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην καταχώριση στο EMAS, εάν αυτό είναι αναγκαίο για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών. Ο οργανισμός πρέπει επίσης να αποδείξει την ικανότητά του να συλλέγει και να αναλύει δεδομένα (συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, των στοιχείων που απαριθμούνται παρακάτω) από όλους τους χώρους δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένου του κεντρικού:

- όλα τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην περιβαλλοντική ανασκόπηση που ορίζεται στο παράρτημα 1 του κανονισμού για το EMAS (κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009), η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον προσδιορισμό των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων, τις περιβαλλοντικές πτυχές ή τις σχετικές επιπτώσεις και την πρακτική και τη διαδικασία περιβαλλοντικής διαχείρισης,
- τεκμηρίωση για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και αλλαγές του συστήματος,
- εσωτερικός έλεγχος και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον,
- ανασκόπηση από τη διοίκηση,
- περιβαλλοντικές επιδόσεις,
- καταγγελίες, και
- αξιολόγηση των διορθωτικών μέτρων.

ζ) Η δειγματοληψία δεν εφαρμόζεται σε:

- οργανισμούς στους οποίους έχουν χορηγηθεί κίνητρα με βάση την απαίτηση να επαληθεύονται όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων στο πλαίσιο ενός κύκλου επαλήθευσης,
- χώρους δραστηριοτήτων που βρίσκονται σε τρίτες χώρες,
- χώρους δραστηριοτήτων που λειτουργούν βάσει θεμελιωδών διαφορετικών νομικών απαιτήσεων για το περιβάλλον,
- χώρους δραστηριοτήτων που υπόκεινται σε νομοθεσία που ρυθμίζει τις εκπομπές ρύπων, τα επικίνδυνα απόβλητα ή τη χρήση ή αποθήκευση επικίνδυνων ουσιών [π.χ. η οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽¹⁾ (βιομηχανικές εκπομπές) ή η οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ⁽²⁾ (Seveso)],
- χώρους δραστηριοτήτων που παρουσιάζουν, ως μέρος των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών τους, κίνδυνο περιβαλλοντικού ατυχήματος.

Αυτοί οι χώροι δραστηριοτήτων εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της μεθόδου δειγματοληψίας και επαληθεύονται ξεχωριστά.

η) Ο οργανισμός δραστηριοποιείται σε τομείς οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους επιτρέπεται η χρήση μεθόδου δειγματοληψίας βάσει του σημείου 2.4.3.3.

2.4.3.3. Τομείς οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους μπορεί να επιτραπεί η χρησιμοποίηση μεθόδου δειγματοληψίας

α) Η επαλήθευση οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων με τη χρήση μεθόδου δειγματοληψίας επιτρέπεται στους ακόλουθους τομείς:

Πίνακας 9

Τομείς [κλάδοι] οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους μπορεί να επιτραπεί η χρησιμοποίηση μεθόδου δειγματοληψίας:

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Κωδικός NACE
Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία	64
Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	65

⁽¹⁾ Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

⁽²⁾ Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 1).

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Κωδικός NACE
Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες	69
Δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης	70.2
Δραστηριότητες απασχόλησης (π.χ. δραστηριότητες διάθεσης ανθρώπινου δυναμικού, γραφείου εύρεσης προσωρινής εργασίας, γραφείου εύρεσης εργασίας)	78
Δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων, γραφείων οργανωμένων ταξιδιών και υπηρεσιών κρατήσεων και συναφείς δραστηριότητες	79
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες γραφείου	82.1
Προσχολική και πρωτοβάθμια εκπαίδευση	85.1 και 85.2
Βιβλιοθήκες και αρχεία	91

β) Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν πιλοτικά προγράμματα σε άλλους τομείς που μνημονεύονται στον πίνακα 10 για τη συλλογή γνώσεων σχετικά με τη χρήση μιας μεθόδου δειγματοληψίας. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη κοινοποιούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα ακόλουθα:

- κατανοητή και σαφή περιγραφή του οργανισμού που καταχωρίζεται στο EMAS, στην οποία περιλαμβάνονται σύντομη περιγραφή του πλαισίου του οργανισμού και συνοπτική παρουσίαση των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του καθώς και, κατά περίπτωση, των σχέσεων του με τυχόν μητρικό οργανισμό,
- κατάλογο των χώρων δραστηριοτήτων για τους οποίους αναμένεται να εφαρμοστεί δειγματοληψία,
- τις ομάδες χώρων δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της μεθοδολογίας ομαδοποίησης,
- τους χώρους δραστηριοτήτων για τους οποίους ισχύουν περιορισμοί όσον αφορά τη δειγματοληψία και τον λόγο επιβολής περιορισμών,
- περιγραφή όλων των σημαντικών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών που συνεπάγονται σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του οργανισμού, καθώς και εξήγηση του τρόπου με τον οποίο το είδος των επιπτώσεων συνδέεται με τις σημαντικές άμεσες και έμμεσες πτυχές και προσδιορισμό των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών που συνδέονται με τους χώρους δραστηριοτήτων για τους οποίους θα έπρεπε να εφαρμοστεί δειγματοληψία,
- τους πιθανούς κινδύνους που σχετίζονται με αυτές τις περιβαλλοντικές πτυχές,
- την περιβαλλοντική πολιτική και μια σύντομη περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων σε συνάρτηση με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις· εάν ο οργανισμός δεν έχει ακόμη σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης θα πρέπει να περιγράψει το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης που σκοπεύει να εφαρμόσει και τους βασικούς του στόχους,
- παραπομπή στις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις για το περιβάλλον.

Έπειτα από την κοινοποίηση αυτή, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενημερώνει την επιτροπή για το EMAS σχετικά με το σχεδιαζόμενο πιλοτικό πρόγραμμα και διατυπώνει γνώμη σχετικά με την καταλληλότητά του. Εάν η πλειοψηφία των μελών της επιτροπής του EMAS δεν προβάλλει αντιρρήσεις σε προθεσμία δύο μηνών, τα πιλοτικά προγράμματα μπορούν να δρομολογηθούν σύμφωνα με τους ακόλουθους κανόνες:

- ο οργανισμός τηρεί όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS όσον αφορά την καταχώριση ή την ανανέωση της καταχώρισης,
- η μέθοδος δειγματοληψίας θα πρέπει να καθοριστεί σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής που περιγράφονται στο σημείο 2.4.4 του παρόντος οδηγού χρήστη.

Η διάρκεια των εν λόγω πιλοτικών προγραμμάτων δεν υπερβαίνει τα τρία έτη. Έπειτα από την επιτυχή εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος, καθώς και τη θετική επαλήθευση που επιβεβαιώνει ότι ο οργανισμός συμμορφώνεται με όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS, ο οργανισμός και οι χώροι δραστηριοτήτων του μπορούν να καταχωριστούν στο EMAS για τρία έτη ή για τέσσερα έτη, εάν έχει εφαρμογή η παρέκκλιση του άρθρου 7.

Στην επιτροπή για το EMAS υποβάλλεται αξιολόγηση για το κάθε πρόγραμμα.

Με βάση την αξιολόγηση του πιλοτικού προγράμματος, η επιτροπή για το EMAS μπορεί να συστήσει να περιληφθεί ο τομέας στον κατάλογο των τομέων στους οποίους επιτρέπεται η χρήση μεθόδου δειγματοληψίας (πίνακας 9).

Πίνακας 10

Τομείς [κλάδοι] οικονομικής δραστηριότητας στους οποίους μπορεί να επιτραπεί η χρησιμοποίηση μεθόδου δειγματοληψίας:

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Κωδικός NACE
Συλλογή, επεξεργασία και παροχή νερού	36
Επεξεργασία λυμάτων	37
Οι ακόλουθες δραστηριότητες στο πλαίσιο του λιανικού εμπορίου	
Λιανικό εμπόριο σε μη ειδικευμένα καταστήματα (π.χ. σουπερμάρκετ)	47.1
Λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού σε ειδικευμένα καταστήματα	47.2
Λιανικό εμπόριο κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων σε ειδικευμένα καταστήματα	47.51
Λιανικό εμπόριο επιμορφωτικών ειδών και ειδών ψυχαγωγίας σε ειδικευμένα καταστήματα	47.6
Λιανικό εμπόριο ενδυμάτων σε ειδικευμένα καταστήματα	47.71
Λιανικό εμπόριο υποδημάτων και δερμάτινων ειδών σε ειδικευμένα καταστήματα	47.72
Λιανικό εμπόριο καλλυντικών και ειδών καλλωπισμού σε ειδικευμένα καταστήματα	47.75
Λιανικό εμπόριο ρολογιών και κοσμημάτων σε ειδικευμένα καταστήματα	47.77
Οι ακόλουθες δραστηριότητες στο πλαίσιο των υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	
Ξενοδοχεία και παρόμοια καταλύματα	55.1
Καταλύματα διακοπών και άλλα καταλύματα σύντομης διαμονής	55.2
Δραστηριότητες εστιατορίων (αλλά όχι κινητών μονάδων εστίασης)	56.1
Δραστηριότητες παροχής ποτών	56.3
Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	62
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας: αγορά, πώληση και μίσθωση ακινήτων (εκτός από διαχείριση ιδιόκτητων ακινήτων).	68
Διαφήμιση και έρευνα αγοράς	73
Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	74
Γενικές δραστηριότητες δημόσιας διοίκησης	84.11
Δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια και λοιπή εκπαίδευση	85.3, 85.4, 85.5, 85.6
Δραστηριότητες βοήθειας κατ' οίκον	87
Δραστηριότητες κοινωνικής μέριμνας χωρίς παροχή καταλύματος	88
Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	90
Δραστηριότητες μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	91
Αθλητικές δραστηριότητες	93.1
Δραστηριότητες οργανώσεων	94

2.4.4. Κατευθυντήριες γραμμές εφαρμογής όσον αφορά τη χρησιμοποίηση μεθόδου δειγματοληψίας για την επαλήθευση των οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων

2.4.4.1. Γενικές αρχές

- α) Ο οργανισμός συντάσσει σαφή περιγραφή του προτεινόμενου πεδίου εφαρμογής της μεθόδου δειγματοληψίας (αριθμός χώρων δραστηριοτήτων, κατάλογος όλων των χώρων δραστηριοτήτων που καλύπτονται και σύντομη περιγραφή των δραστηριοτήτων τους, καθώς και αναφορά των τόπων δραστηριοτήτων που αποκλείστηκαν από τη δειγματοληψία).
- β) Οι χώροι δραστηριοτήτων που προτείνει ο οργανισμός να περιληφθούν στη δειγματοληψία κατατάσσονται σε μία ή περισσότερες ομάδες όμοιων χώρων δραστηριοτήτων όπως ορίζονται στο σημείο 2.4.3.2 στοιχείο γ) του παρόντος οδηγού χρήστη. Ο βαθμός ομοιότητας μιας ομάδας χώρων δραστηριοτήτων πρέπει να εγγυάται ότι η επαλήθευση δείγματος χώρων είναι ιδιαίτερος αντιπροσωπευτική ολόκληρης της ομάδας. Όπως αναφέρεται στο σημείο 2.4.3.2 στοιχείο δ), όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων που δεν περιλαμβάνονται σε ομάδα, λόγω απουσίας ομοιότητας, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της δειγματοληψίας και πρέπει να επαληθεύονται ξεχωριστά.
- γ) Ο επαληθευτής εκφράζει τη συμφωνία του με το προτεινόμενο πεδίο εφαρμογής, καθορίζει τον χαρακτήρα κάθε ομάδας χώρων δραστηριοτήτων και καταρτίζει σχέδιο επαλήθευσης, το οποίο περιλαμβάνει περιγραφή της μεθοδολογίας και των κριτηρίων που εφαρμόζονται για τον καθορισμό των ομάδων των χώρων, τη μέθοδο που θα εφαρμοστεί για την επιλογή των χώρων (τόσο για τα τυχαία όσο και τα μη τυχαία μέρη) και τη χρονική στιγμή της επαλήθευσης. Το εν λόγω σχέδιο επαλήθευσης περιλαμβάνει επίσης τις βασικές δραστηριότητες και διαδικασίες κάθε ομάδας χώρων, τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που συνδέονται με κάθε ομάδα χώρων δραστηριοτήτων και εκτίμηση των επιπέδων κινδύνου περιβαλλοντικών ατυχημάτων που συνδέονται με τις εν λόγω πτυχές.

2.4.4.2. Η μέθοδος δειγματοληψίας

Η μέθοδος δειγματοληψίας για την επιλογή των χώρων δραστηριοτήτων στο εσωτερικό της κάθε ομάδας για τις επιτόπιες επισκέψεις πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις που αναφέρονται κατωτέρω.

- α) Από κάθε ομάδα όμοιων χώρων δραστηριοτήτων λαμβάνεται αντιπροσωπευτικό δείγμα.
- β) Η δειγματοληψία πρέπει να είναι εν μέρει επιλεκτική, με βάση τους παράγοντες που παρατίθενται κατωτέρω και εν μέρει μη επιλεκτική (τυχαία), και να έχει ως αποτέλεσμα ένα αντιπροσωπευτικό φάσμα διαφόρων χώρων δραστηριοτήτων.
- γ) Στο πλαίσιο κάθε ομάδας, τουλάχιστον το 50 % του δείγματος των χώρων δραστηριοτήτων (στρογγυλοποιείται στον επόμενο ακέραιο αριθμό) επιλέγεται τυχαία (μη επιλεκτικά). Ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να τεκμηριώσει τη διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε για να συμπληρωθεί αυτή η τυχαία επιλογή.
- δ) Η μεθοδολογία για το υπόλοιπο μέρος επιλεκτικής δειγματοληψίας πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις διατάξεις που αναφέρονται κατωτέρω. Η μεθοδολογία διασφαλίζει ότι οι διαφορές μεταξύ των χώρων δραστηριοτήτων που επιλέχθηκαν είναι όσο το δυνατόν ευρύτερες και πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ακόλουθες πτυχές:
 - τα αποτελέσματα της περιβαλλοντικής ανασκόπησης και του εσωτερικού ελέγχου του χώρου δραστηριοτήτων ή προηγούμενες επαληθεύσεις,
 - τα αρχεία των συμβάντων, των καταγγελιών και άλλων σχετικών πτυχών των διορθωτικών και προληπτικών μέτρων,
 - σημαντικές διαφορές στο μέγεθος των χώρων δραστηριοτήτων,
 - τις διαφορές και την πολυπλοκότητα του συστήματος διαχείρισης και των διαδικασιών που διεξάγονται στους χώρους δραστηριοτήτων,
 - τροποποιήσεις από την τελευταία επαλήθευση,
 - ωριμότητα του συστήματος διαχείρισης και γνώση του οργανισμού,
 - τις διαφορές στη νοοτροπία, τη γλώσσα και τις κανονιστικές απαιτήσεις, και
 - τη γεωγραφική διασπορά.

Ο επαληθευτής, αφού λάβει υπόψη αυτές τις πτυχές, αποσκοπεί επίσης να συμπεριλάβει στο δείγμα όσο το δυνατόν περισσότερους χώρους δραστηριοτήτων που δεν έχουν επαληθευτεί ακόμη.

- ε) Ο ελάχιστος αριθμός χώρων δραστηριοτήτων που θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο δείγμα και λαμβάνεται από κάθε ομάδα χώρων δραστηριοτήτων προκύπτει από τον ακόλουθο τύπο:
 - Για την αρχική καταχώριση στο EMAS και για την ανανέωση της καταχώρισης, ο αριθμός αυτός ισούται με την **τετραγωνική ρίζα του αριθμού των χώρων δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται σε κάθε ομάδα επί 2** και στρογγυλοποιείται στο επόμενο ακέραιο αριθμό (π.χ. για μια ομάδα 100 χώρων δραστηριοτήτων: $\sqrt{100 \times 2} = 20$).

στ) Το μέγεθος του δείγματος θα πρέπει να αυξάνεται όταν η ανάλυση των επαληθευτών περιβάλλοντος για τους χώρους δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην καταχώριση στο EMAS φανερώνει ειδικές περιστάσεις όσον αφορά παράγοντες όπως:

- το μέγεθος των χώρων δραστηριοτήτων και ο αριθμός των εργαζομένων (π.χ. άνω των 50 εργαζομένων σε έναν χώρο δραστηριοτήτων),
- η πολυπλοκότητα και ο κίνδυνος ανόμοιων ομάδων χώρων δραστηριοτήτων,
- οι διαφορές στις περιβαλλοντικές επιδόσεις,
- οι διαφορές στις μεθόδους εργασίας και η αναφορά των περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- οι διαφορές στις δραστηριότητες που αναλαμβάνονται,
- η σημασία και η έκταση των περιβαλλοντικών πτυχών και των σχετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων,
- τα αρχεία καταγγελιών και άλλες σχετικές πτυχές διορθωτικών και προληπτικών μέτρων, και
- τα αποτελέσματα των εσωτερικών ελέγχων και της ανασκόπησης από τη διοίκηση.

Παράδειγμα επαληθευσης οργανισμού με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων με χρήση μεθόδου δειγματοληψίας:

Λαμβάνεται ως παράδειγμα εταιρεία η οποία δραστηριοποιείται στον τομέα του λιανικού εμπορίου ρούχων με τους ακόλουθους χώρους δραστηριοτήτων:

- 100 καταστήματα > 150 m²
- 400 καταστήματα < 150 m²
- 3 αποθήκες διαφόρων διαστάσεων και περιεχομένου
- 1 κεντρικό κατάστημα

1. Ομαδοποίηση χώρων δραστηριοτήτων για εφαρμογή της μεθόδου δειγματοληψίας:

- Ομάδα 1: 100 καταστήματα > 150 m²
- Ομάδα 2: 400 καταστήματα < 150 m²
- Μεμονωμένοι χώροι δραστηριοτήτων:
 - 3 αποθήκες
 - 1 κεντρικό κατάστημα

2. Επαλήθευση πριν από την πρώτη καταχώριση:

- Όλοι οι μεμονωμένοι χώροι δραστηριοτήτων (3 αποθήκες, 1 κεντρικό κατάστημα)
- Ομάδα 1: τουλάχιστον $\sqrt{100} \times 2 = 20$ καταστήματα
- Ομάδα 2: τουλάχιστον $\sqrt{400} \times 2 = 40$ καταστήματα

3. Επαλήθευση πριν από την ανανέωση της καταχώρισης:

- Θα πρέπει να πραγματοποιηθεί επίσκεψη σε όλους τους μεμονωμένους χώρους δραστηριοτήτων
- Ομάδα 1: τουλάχιστον $\sqrt{100} \times 2 = 20$ καταστήματα
- Ομάδα 2: τουλάχιστον $\sqrt{400} \times 2 = 40$ καταστήματα

2.4.5. **Τεκμηρίωση που περιλαμβάνεται στην περιβαλλοντική δήλωση για το σκεπτικό στο οποίο στηρίζονται το μέγεθος και οι μέθοδοι δειγματοληψίας**

Οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί για τους οποίους ο επαληθευτής περιβάλλοντος έχει χρησιμοποιήσει σχέδιο επαλήθευσης με δειγματοληψία, όπως αναφέρεται στο σημείο 2.4.3, του παρόντος οδηγού χρήστη θα πρέπει να τεκμηριώσουν το εν λόγω σχέδιο δειγματοληψίας στην περιβαλλοντική δήλωσή τους. Η περιβαλλοντική δήλωση θα πρέπει να εξηγεί (εν συντομία) το σκεπτικό στο οποίο στηρίζεται η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την ομαδοποίηση των χώρων δραστηριοτήτων και την επιλογή του μεγέθους του δείγματος. Η περιβαλλοντική δήλωση περιλαμβάνει κατάλογο με όλους τους χώρους δραστηριοτήτων και κάνει σαφή διάκριση μεταξύ χώρων στους οποίους έχει πραγματοποιηθεί επίσκεψη και χώρων στους οποίους δεν έχει πραγματοποιηθεί επίσκεψη.

2.5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΗΣ

Ο κανονισμός για το EMAS III προβλέπει ορισμένους γενικούς κανόνες σχετικά με την καταχώριση. Τα κράτη μέλη μπορούν να προσαρμόσουν τους κανόνες αυτούς στη δική τους περιβαλλοντική νομοθεσία.

Μετά την εφαρμογή και επαλήθευση του συστήματος και την επικύρωση της περιβαλλοντικής δήλωσης του EMAS, ο οργανισμός πρέπει να υποβάλει αίτηση καταχώρισης στον αρμόδιο φορέα.

2.5.1. Ποιον αρμόδιο φορέα χρησιμοποιεί ένας οργανισμός;

Πίνακας 11

Αρμόδιοι φορείς ⁽¹⁾ για τις διάφορες καταχωρίσεις

Διάφορες περιπτώσεις	Φορέας καταχώρισης
Οργανισμός με έναν χώρο δραστηριοτήτων στην ΕΕ	Ο αρμόδιος φορέας που έχει οριστεί επισήμως από το κράτος μέλος στο οποίο βρίσκεται ο οργανισμός.
Οργανισμός με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε ένα κράτος μέλος (ομοσπονδιακό κράτος ή παρόμοια περίπτωση)	Ο αρμόδιος φορέας που έχει οριστεί από το κράτος μέλος για τον σκοπό αυτό.
Καταχώριση οργανισμών με έναν ή πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε τρίτες χώρες (καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών)	Εάν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού για το EMAS, η καταχώριση στο εν λόγω κράτος μέλος εξαρτάται, στην πράξη, από τη διαθεσιμότητα διαπιστευμένων επαληθευτών. Ο υποψήφιος επαληθευτής θα πρέπει να είναι διαπιστευμένος στο συγκεκριμένο κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, για τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα και για τους συγκεκριμένους οικονομικούς τομείς (οι οποίοι προσδιορίζονται με βάση τους κωδικούς NACE).
Οργανισμοί με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες (καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας)	<p>Το κράτος μέλος όπου θα βρίσκεται ο αρμόδιος φορέας που θα επιφορτιστεί με τη διαδικασία αυτή καθορίζεται βάσει προϋποθέσεων με την ακόλουθη σειρά προτίμησης:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. όταν τα κεντρικά γραφεία του οργανισμού βρίσκονται σε κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους· 2. εάν τα κεντρικά γραφεία του οργανισμού δεν βρίσκονται σε κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, αλλά ο οργανισμός διατηρεί διοικητικό κέντρο σε τέτοιο κράτος μέλος, η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους· 3. εάν ο οργανισμός που υποβάλλει αίτηση για καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας δεν έχει ούτε κεντρικά γραφεία ούτε διοικητικό κέντρο σε κράτος μέλος το οποίο προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών, ο οργανισμός οφείλει να εγκαταστήσει ένα "ad hoc" διοικητικό κέντρο σε κράτος μέλος το οποίο προβλέπει την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και η αίτηση θα πρέπει να υποβληθεί στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους. <p>Σημείωση: Εάν η αίτηση αφορά περισσότερα από ένα κράτη μέλη, πρέπει να ακολουθηθεί η διαδικασία συντονισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων αρμόδιων φορέων κατά τα προβλεπόμενα στην ενότητα 3.2 (του οδηγού για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009). Στη συνέχεια, ο συγκεκριμένος αρμόδιος φορέας θα ενεργεί ως κύριος αρμόδιος φορέας για τις συνιστώσες της διαδικασίας που αφορούν την εταιρική καταχώριση ΕΕ.</p>

Σημείωση: Σε ό,τι αφορά την καταχώριση, ενδέχεται να υπάρχουν διαφορές μεταξύ των σχετικών δομών των κρατών μελών. Συνήθως υπάρχει ένας αρμόδιος φορέας σε κάθε κράτος μέλος. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη συχνά υπάρχουν διαφορετικοί αρμόδιοι φορείς σε περιφερειακό επίπεδο.

⁽¹⁾ Κατάλογος με τα στοιχεία επικοινωνίας των αρμόδιων φορέων, των φορέων διαπίστευσης και των επαληθευτών περιβάλλοντος στα κράτη μέλη της ΕΕ και τη Νορβηγία διατίθεται στην εξής διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_contacts/competent_bodies_en.htm

2.5.2. Έγγραφα και/ή απαιτήσεις για την καταχώριση

Η αίτηση πρέπει να υποβάλλεται στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο επιθυμεί να καταχωριστεί ο οργανισμός και να περιλαμβάνει:

- 1) επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση του EMAS (ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή)·
- 2) δήλωση υπογεγραμμένη από τον επαληθευτή περιβάλλοντος με την οποία επιβεβαιώνεται ότι η επαλήθευση και η επικύρωση διενεργήθηκαν σύμφωνα με τον κανονισμό (παράρτημα VII του κανονισμού)·
- 3) συμπληρωμένο έντυπο αίτησης (παράρτημα VI του κανονισμού), το οποίο περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τον οργανισμό, τους χώρους δραστηριοτήτων και τον επαληθευτή περιβάλλοντος·
- 4) απόδειξη πληρωμής των τελών, κατά περίπτωση.

2.5.3. Προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται πριν από τη διαδικασία καταχώρισης στο EMAS ή κατά τη διάρκειά της

- 1) Διενέργεια της επαλήθευσης και της επικύρωσης σύμφωνα με τον κανονισμό.
- 2) Δεόντως συμπληρωμένο έντυπο αίτησης, συνοδευόμενο από όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα.
- 3) Ικανοποίηση του αρμόδιου φορέα από τα ουσιώδη αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι δεν υφίσταται παράβαση των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον. Κατάλληλο ουσιώδες αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί μια γραπτή έκθεση της αρχής επιβολής του νόμου, σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχουν ενδείξεις παράβασης.
- 4) Απουσία σχετικών καταγγελιών από τα ενδιαφερόμενα μέρη· ή ικανοποιητική διευθέτηση τυχόν καταγγελιών.
- 5) Ικανοποίηση του αρμόδιου φορέα, με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία έχει λάβει και τα οποία τεκμηριώνουν ότι ο οργανισμός πληροί όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού.
- 6) Είσπραξη του απαιτούμενου τέλους, κατά περίπτωση, από τον αρμόδιο φορέα.

Η λήψη της τελικής απόφασης καταχώρισης στο EMAS από τον αρμόδιο φορέα για τον αιτούντα οργανισμό εντός τριών μηνών από την υποβολή επιτυχούς αίτησης θεωρείται η βέλτιστη πρακτική. Η παράταση της προθεσμίας λήψης της τελικής απόφασης για την καταχώριση δικαιολογείται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

2.5.4. Αναστολή ή διαγραφή της καταχώρισης οργανισμού στο μητρώο

Αυτό μπορεί να συμβεί:

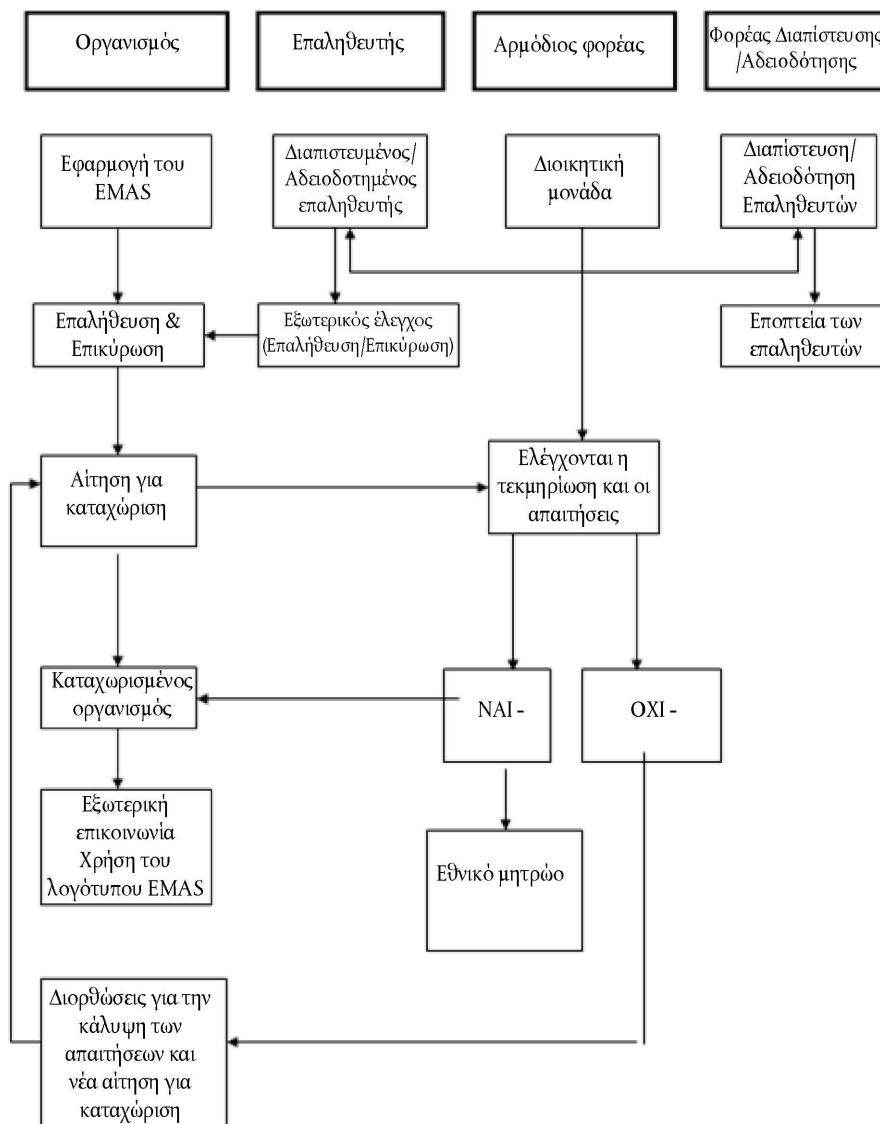
- εάν ο αρμόδιος φορέας έχει λόγους να θεωρεί ότι καταχωρισμένος οργανισμός δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό,
- εάν ο αρμόδιος φορέας λάβει γραπτή έκθεση εποπτείας από τον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης, η οποία περιέχει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο επαληθευτής περιβάλλοντος δεν άσκησε τα καθήκοντά του σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού,
- εάν ο οργανισμός δεν υποβάλει στον αρμόδιο φορέα, εντός δύο μηνών από σχετικό αίτημα του τελευταίου, οποιοδήποτε από τα ακόλουθα έγγραφα: επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση, επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση, δήλωση σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης, υπογεγραμμένη από τον επαληθευτή (παράρτημα VII), ή το έντυπο αίτησης (παράρτημα VI),
- εάν ο αρμόδιος φορέας ενημερωθεί, μέσω γραπτής έκθεσης της εκτελεστικής αρχής, για παραβίαση των νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον.

Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να άρει την αναστολή της καταχώρισης μόνον εφόσον λάβει ικανοποιητικές πληροφορίες από τις οποίες προκύπτει ότι ο οργανισμός συμμορφώνεται με τον κανονισμό.

Δεδομένου ότι στον κανονισμό για το EMAS δεν προσδιορίζεται η διάρκεια των αναστολών, οι σχετικές αποφάσεις επαφίενται στη διακριτική ευχέρεια των αρμόδιων φορέων. Ωστόσο, η διάρκεια αυτή δεν πρέπει να υπερβαίνει τους 12 μήνες.

Σχήμα 10

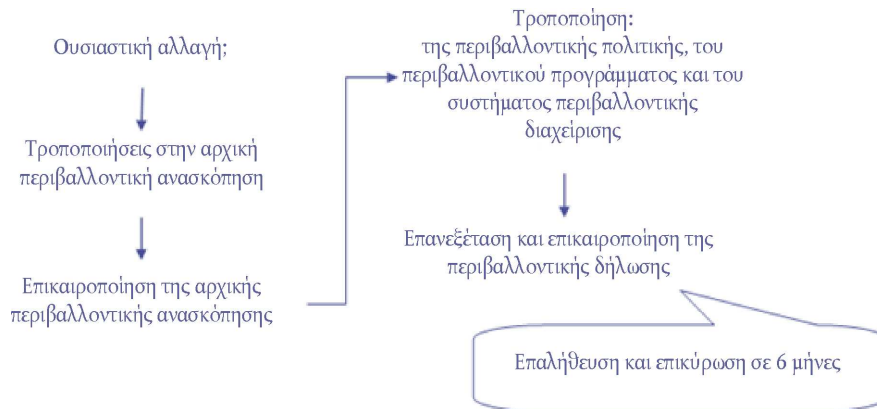
Πυλώνες του EMAS. Διαδικασία καταχώρισης

2.6. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Οι οργανισμοί που επιφέρουν αλλαγές στη λειτουργία, τη δομή, τη διοίκηση, τις διαδικασίες, τις δραστηριότητες, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες τους οφείλουν να συνυπολογίζουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αλλαγών αυτών, καθώς ενδέχεται να επηρεαστεί η ισχύς της καταχώρισης στο EMAS. Οι ήσσονος σημασίας αλλαγές μπορούν να απορροφηθούν, αλλά για τις ουσιαστικές αλλαγές απαιτείται επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, της περιβαλλοντικής πολιτικής, του περιβαλλοντικού προγράμματος, του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και της περιβαλλοντικής δήλωσης. Όλα τα επικαιροποιημένα έγγραφα πρέπει να επαληθεύονται και να επικυρώνονται εντός έξι μηνών. Μετά την επικύρωση, ο οργανισμός πρέπει να υποβάλλει τις αλλαγές στον αρμόδιο φορέα χρησιμοποιώντας το παράρτημα VI του κανονισμού.

Σχήμα 11

Διάγραμμα ροής για την αντιμετώπιση των ουσιαστικών αλλαγών στο πλαίσιο του EMAS**3. ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΤΥΠΟΥ ΤΟΥ EMAS****Τι είναι το λογότυπο του EMAS;**

Το λογότυπο του EMAS είναι μια γραφική απεικόνιση που συνδυάζεται με:

- τη σωστή εφαρμογή του συστήματος EMAS,
- τη δέσμευση για συνεχή βελτίωση στον τομέα του περιβάλλοντος,
- την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων,
- την αξιοπιστία των πληροφοριών σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού,
- την αποδεδειγμένη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις.

Το λογότυπο του EMAS αποτελεί έναν καλό τρόπο προβολής της φιλοπεριβαλλοντικής λειτουργίας του οργανισμού.

3.1. ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΤΟΥ EMAS

Μόνον οργανισμοί με έγκυρη καταχώριση στο EMAS μπορούν να χρησιμοποιούν το λογότυπό του.

- Το λογότυπο πρέπει να φέρει πάντοτε τον αριθμό καταχώρισης του οργανισμού, εκτός εάν χρησιμοποιείται σε δραστηριότητες προβολής και μάρκετινγκ του συστήματος EMAS.
- Μόνο το επίσημο λογότυπο είναι έγκυρο.
- Εάν ο οργανισμός διαθέτει πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, μερικοί από τους οποίους δεν συμπεριλαμβάνονται στην καταχώριση, μπορεί να χρησιμοποιεί το λογότυπο μόνο για τους καταχωρισμένους χώρους δραστηριοτήτων και δεν επιτρέπεται να δημιουργεί την εντύπωση ότι έχει καταχωριστεί στο σύνολό του.
- Η περιβαλλοντική δήλωση θα πρέπει, κατά προτίμηση, να φέρει το λογότυπο.

Σχήμα 12

Το λογότυπο του EMAS

Επαληθευμένη περιβαλλοντική διαχείριση
καν. αριθ. XXXX

Χρήση του λογότυπου του EMAS σε δραστηριότητες προβολής και μάρκετινγκ του συστήματος

Μόνο σε αυτήν την περίπτωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί το λογότυπο του EMAS χωρίς τον αριθμό καταχώρισης. Το λογότυπο μπορούν να χρησιμοποιούν οι αρμόδιοι φορείς, οι φορείς διαπίστευσης και αδειοδότησης και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

3.2. ΣΕ ΠΟΙΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΔΕΝ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΛΟΓΟΤΥΠΟ ΤΟΥ EMAS

- Στα προϊόντα ή τις συσκευασίες τους, για να αποφευχθεί η σύγχυση με τις ετικέτες των προϊόντων.
- Σε συνδυασμό με συγκριτικούς ισχυρισμούς που αφορούν άλλες δραστηριότητες και υπηρεσίες.

Το λογότυπο δεν πρέπει να χρησιμοποιείται κατά τρόπο που ενδεχομένως δημιουργεί σύγχυση με άλλου τύπου σημάσεις προϊόντων ή υπηρεσιών.

Πίνακας 12

Χρήση του λογότυπου του EMAS: Παραδείγματα

Αριθ.	Παράδειγμα ή περίπτωση	Επιτρέπεται
1	Το λογότυπο σε επιστολή, φάκελο, εταιρική κάρτα ή στολή, εταιρικό Η/Υ, τσάντα ή σημαία EMAS του καταχωρισμένου οργανισμού και άλλη ανάλογη χρήση του λογότυπου του EMAS για σκοπούς προβολής σε εταιρικό επίπεδο.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης, καθώς πρόκειται για προβολή του καταχωρισμένου στο EMAS οργανισμού.
2	Το λογότυπο στην κεφαλίδα ενός εγγράφου, που υποβάλλεται στις αρχές και περιλαμβάνει επικυρωμένα δεδομένα σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
3	Το λογότυπο σε φάκελο που περιέχει έκθεση σχετικά με οργανισμό που δεν έχει καταχωριστεί στο σύνολό του.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης, αλλά στο λογότυπο πρέπει να αναφέρονται μόνο οι καταχωρισμένοι χώροι δραστηριοτήτων.

Αριθ.	Παράδειγμα ή περίπτωση	Επιτρέπεται
4	Το λογότυπο σε προϊόν που φέρει την ένδειξη “οικολογικό”.	ΟΧΙ, διότι μπορεί να δημιουργηθεί σύγχυση με τα οικολογικά σήματα των προϊόντων.
5	Το λογότυπο σε περιοδικό (που διανέμεται κατά την πτήση) καταχωρισμένης αεροπορικής εταιρείας, συνοδευόμενο από μερικά επικυρωμένα στοιχεία.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
6	Το λογότυπο σε αεροσκάφος, αμαξοστοιχία, λεωφορείο, εταιρικό αυτοκίνητο ή φορτηγό ή στο μετρώ καταχωρισμένης στο EMAS εταιρείας.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
7	Το λογότυπο σε φορτηγό καταχωρισμένης εταιρείας διανομής συνοδευόμενο από την επωνυμία της εταιρείας, δίπλα σε επικυρωμένη δήλωση με το εξής κείμενο: “Από το 2009 μέχρι το 2012 μειώσαμε τη μέση κατανάλωση ντίζελ των στόλου των φορτηγών μας κατά 20 % φτάνοντας τα x λίτρα ανά 100 km”.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
8	Σφραγίδα με το λογότυπο σε φωτογραφία μη καταχωρισμένου τουριστικού καταλύματος, που περιλαμβάνεται σε κατάλογο καταχωρισμένου ταξιδιωτικού γραφείου.	ΟΧΙ, η χρήση του λογότυπου δημιουργεί σύγχυση. Το λογότυπο μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο από το ταξιδιωτικό γραφείο.
9	Σφραγίδα με το λογότυπο σε κατάλογο καταχωρισμένου ταξιδιωτικού γραφείου, ο οποίος περιλαμβάνει επικυρωμένες πληροφορίες για τα μέτρα βιώσιμου τουρισμού που εφαρμόζει ο οργανισμός.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
10	Το λογότυπο σε φυλλάδιο εσωτερικής κυκλοφορίας για τους εργαζόμενους, που περιέχει αποκλειστικά επικυρωμένες πληροφορίες για τη λειτουργία του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.	ΝΑΙ, δεν απαιτείται ο αριθμός καταχώρισης, καθώς πρόκειται για εσωτερική επικοινωνία με σκοπό τη γενική ευαισθητοποίηση.
11	Το λογότυπο στο ενημερωτικό δελτίο ή στο εξώφυλλο ενημερωτικού φυλλαδίου για πελάτες και προμηθευτές, το περιεχόμενο του οποίου προέρχεται από την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης, καθώς πρόκειται για επικοινωνία με το ευρύ κοινό, για την οποία χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα παραδείγματα που αφορούν συγκεκριμένο οργανισμό, καταχωρισμένο στο EMAS, και προέρχονται από αυτόν.
12	Το λογότυπο στην ετήσια περιβαλλοντική έκθεση ομίλου εταιρειών που διαθέτει καταχωρισμένους και μη χώρους δραστηριοτήτων, ως επικεφαλίδα του κεφαλαίου που πραγματεύεται την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση και στο οποίο προσδιορίζονται σαφώς οι καταχωρισμένοι στο EMAS χώροι δραστηριοτήτων.	ΝΑΙ, μαζί με τον/τους αριθμό/-ούς καταχώρισης. Εάν πρόκειται για εταιρική καταχώριση, στο πλαίσιο της οποίας ο ίδιος αριθμός καλύπτει διάφορους χώρους δραστηριοτήτων, θα πρέπει να χρησιμοποιείται αυτός ο αριθμός. Εάν κάθε χώρος δραστηριοτήτων έχει καταχωριστεί μεμονωμένα, θα πρέπει να διακρίνονται οι αριθμοί καταχώρισης των επιμέρους χώρων δραστηριοτήτων.
13	Το λογότυπο ως υποκείμενο γραφικό για συλλογή επικυρωμένων περιβαλλοντικών δεδομένων σε επιχειρηματική έκθεση.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
14	Σε γενικό ενημερωτικό φυλλάδιο κρατικού οργανισμού που αναφέρεται στον βέλτιστο τρόπο ανακύκλωσης ή επεξεργασίας διάφορων κλασμάτων αποβλήτων από καταχωρισμένους στο EMAS οργανισμούς.	ΝΑΙ, χωρίς τον αριθμό καταχώρισης, καθώς το φυλλάδιο αυτό αποσκοπεί στη γενική ευαισθητοποίηση και δεν συνδέεται με συγκεκριμένο αριθμό καταχώρισης.
15	Το λογότυπο δίπλα σε επικυρωμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες σε ιστότοπο οργανισμού.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.
16	Το λογότυπο σε εκθεσιακά περίπτερα του καταχωρισμένου οργανισμού για την προβολή αυτού του ίδιου.	ΝΑΙ, μαζί με τον αριθμό καταχώρισης.

Αριθ.	Παράδειγμα ή περίπτωση	Επιτρέπεται
17	Το λογότυπο σε εκθεσιακά περίπτερα του καταχωρισμένου οργανισμού για την προώθηση του EMAS ως συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης γενικότερα.	ΝΑΙ, δεν απαιτείται ο αριθμός καταχώρισης, καθώς το λογότυπο χρησιμοποιείται για σκοπούς προώθησης.
18	Το λογότυπο σε εφημερίδα ως υποκείμενο γραφικό σε κοινή διαφήμιση δύο εταιρειών που ανακοινώνουν τη συνεργασία τους στον τομέα του περιβάλλοντος, σε όλο το φάσμα της εφοδιαστικής αλυσίδας (η μία είναι καταχωρισμένη και η άλλη όχι).	ΟΧΙ, δημιουργείται σύγχυση, καθώς ο ένας από τους οργανισμούς δεν είναι καταχωρισμένος.
19	Χρήση του λογότυπου χωρίς αριθμό καταχώρισης από μη καταχωρισμένο οργανισμό για σκοπούς προβολής.	ΝΑΙ, αλλά μόνο για δραστηριότητες προώθησης του EMAS και όχι για την προβολή του ίδιου του οργανισμού.
20	Το λογότυπο στα εισιτήρια καταχωρισμένου δημοτικού οργανισμού συγκοινωνιών.	ΝΑΙ, δεν απαιτείται ο αριθμός καταχώρισης, εάν το λογότυπο χρησιμοποιείται για την προώθηση του EMAS γενικά. Εάν το λογότυπο στα εισιτήρια χρησιμοποιείται για την προβολή ενός συγκεκριμένου οργανισμού, καταχωρισμένου στο EMAS, θα πρέπει να φέρει τον αριθμό καταχώρισης του οργανισμού αυτού.

4. ΤΡΟΠΟΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΑΠΟ ΑΛΛΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΟ EMAS

Σε ολόκληρη την ΕΕ πληθαίνουν συνεχώς τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να ανταποκρίνονται στις ανάγκες συγκεκριμένων περιοχών ή τομέων δραστηριότητας. Οι τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις μπορούν να χρησιμοποιούν τέτοιου είδους συστήματα για να βελτιώσουν την αειφορία ή τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους. Σε παράρτημα του παρόντος οδηγού παρατίθεται σύνδεσμος προς τα σημαντικότερα από αυτά.

Ο κανονισμός για το EMAS αναφέρει τη δυνατότητα αξιολόγησης του βαθμού ισοδυναμίας μεταξύ του EMAS και άλλων συστημάτων. Η επίσημη αναγνώριση μερών ή του συνόλου άλλων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης μπορεί να διευκολύνει τη μετάβαση ενός οργανισμού στο EMAS. Η διαδικασία έχει ως εξής:

- τα κράτη μέλη πρέπει να υποβάλλουν στην Επιτροπή γραπτή αίτηση αναγνώρισης του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης ή μέρους του·
- στην αίτηση αυτή πρέπει να παρουσιάζονται αναλυτικά και να προσδιορίζονται τα σχετικά μέρη του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και τα στοιχεία που αντιστοιχούν στο EMAS και να αποδεικνύεται η ισοδυναμία τους με αυτό·
- η Επιτροπή υποβάλλει την πρόταση στην επιτροπή για το EMAS (που έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 49 του κανονισμού)·
- οι λεπτομέρειες σχετικά με το αναγνωρισμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή τα αναγνωρισμένα μέρη του δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, αφού προηγουμένως εγκριθούν από την Επιτροπή.

Οι οργανισμοί που εφαρμόζουν αναγνωρισμένο εν όλω ή εν μέρει σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, δεν πρέπει να επαναλάβουν τα ήδη αναγνωρισμένα μέρη κατά τη μετάβασή τους στο EMAS.

Κάθε κράτος μέλος διαθέτει τις δικές του διαδικασίες για την εξέταση των αιτήσεων αναγνώρισης. Για περισσότερες πληροφορίες, απευθυνθείτε στον σχετικό αρμόδιο φορέα.

5. EMAS III ΓΙΑ ΤΙΣ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ (ΜΜΕ)

“Μικροί οργανισμοί”:

- πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου· ή
- αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης λιγότερων των 10 000 κατοίκων ή άλλες δημόσιες αρχές που απασχολούν λιγότερα από 250 άτομα και έχουν ετήσιο προϋπολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. EUR ή ετήσιο ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. EUR, συμπεριλαμβανομένων όλων των ακολούθων περιπτώσεων:
- κυβέρνηση ή άλλη δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων συμβουλευτικών φορέων, σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο·

- δ) φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εκτελούν δημόσιο διοικητικό λειτουργήμα, δυνάμει του εθνικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων ειδικών καθηκόντων, δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών σε σχέση με το περιβάλλον· και
- ε) φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία έχουν δημόσιες αρμοδιότητες ή ασκούν δημόσιο λειτουργήμα ή παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες που αφορούν το περιβάλλον, υπό τον έλεγχο φορέα ή προσώπου που εμπίπτει στο στοιχείο β).”

Διάρκεια της επαλήθευσης και του εσωτερικού ελέγχου

Η διαδικασία επαλήθευσης στην περίπτωση των ΜΜΕ μπορεί να ολοκληρωθεί σε τέσσερα έτη αντί των τριών. Το χρονικό διάστημα που απαιτείται για τον εσωτερικό έλεγχο μπορεί επίσης να παραταθεί από ένα έτος σε δύο. Το ίδιο ισχύει για την περιβαλλοντική δήλωση. Ωστόσο, ο οργανισμός εξακολουθεί να υποχρεούται να διαβιβάζει τη μη επικυρωμένη επικαιροποιημένη δήλωση στον αρμόδιο φορέα κάθε έτος.

Για να επωφεληθεί ο οργανισμός από αυτή τη δυνατότητα, πρέπει να καταθέσει αίτηση στον αρμόδιο φορέα, ο οποίος μπορεί να παρατείνει το επιτρεπόμενο χρονικό διάστημα, εφόσον ο επαληθευτής έχει επιβεβαιώσει ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7, δηλαδή:

- δεν υφίστανται σημαντικοί κίνδυνοι για το περιβάλλον,
- δεν διαπιστώθηκαν ουσιαστικές αλλαγές στον οργανισμό,
- ο οργανισμός δεν συμβάλλει σε σημαντικά τοπικά προβλήματα.

Επαλήθευση και επικύρωση

Οι επαληθευτές περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα χαρακτηριστικά των μικρών οργανισμών, ώστε να αποφεύγεται η άσκοπη επιβάρυνσή τους. Οι ΜΜΕ συχνά διαθέτουν περιορισμένους πόρους και ανεπαρκή μέσα και, ως εκ τούτου, λιγότερες δυνατότητες να αντεπεξέλθουν σε απαιτήσεις υποβολής διεξοδικών εκθέσεων και χρονοβόρες διαδικασίες. Ο επαληθευτής θα πρέπει επίσης να συνεκτιμά και άλλα χαρακτηριστικά των ΜΜΕ, όπως το προσωπικό πολλαπλών καθηκόντων, η κατάρτιση κατά την απασχόληση και η ικανότητα γρήγορης προσαρμογής στις αλλαγές. Ο βασικός στόχος είναι η συγκέντρωση αντικειμενικών στοιχείων που τεκμηριώνουν ότι το σύστημα EMAS είναι αποτελεσματικό και ότι οι διαδικασίες είναι προσαρμοσμένες στο μέγεθος και την πολυπλοκότητα της επιχείρησης, στις ικανότητες του προσωπικού και στη φύση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Τέλη

Ο καθορισμός των τελών για τις διαδικασίες καταχώρισης στο EMAS υπάγεται στην αρμοδιότητα των κρατών μελών. Ορισμένα κράτη μέλη δεν επιβάλλουν τέλη. Σε κάθε περίπτωση, ο κανονισμός προβλέπει ότι τα τέλη πρέπει να είναι εύλογα και ανάλογα του μεγέθους κάθε οργανισμού.

Τεχνική και οικονομική στήριξη

Η τεχνική και οικονομική στήριξη για το σύστημα EMAS γενικά, και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ειδικότερα, πρέπει να παρέχεται σε δύο επίπεδα. Τα κράτη μέλη πρέπει να κοινοποιήσουν πληροφορίες σχετικά με τις νομικές απαιτήσεις και τις εκτελεστικές αρχές, καθώς και τεχνικές πληροφορίες σχετικά με τους διαπιστευμένους ή αδειοδοτημένους επαληθευτές, τις διαδικασίες καταχώρισης, τις επιχορηγήσεις και την οικονομική στήριξη. Η Επιτροπή παρέχει πληροφορίες και προετοιμάζει το έδαφος για τους οργανισμούς που επιθυμούν να καταχωριστούν στο EMAS, αναγνωρίζοντας μέρη άλλων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης ή ενσωματώνοντας το EMAS σε άλλες ενωσιακές πολιτικές.

Μέθοδος “EMAS Easy”

Παρόλο που η μέθοδος “EMAS Easy⁽¹⁾” δεν αναφέρεται στον κανονισμό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως διαθέσιμο εργαλείο για τους μικρούς οργανισμούς, το οποίο τους βοηθά να ανταποκριθούν γρήγορα, απλά και με μικρό κόστος στο σύνολο των απαιτήσεων του EMAS.

Συσπειρωτική και κλιμακωτή προσέγγιση

Οι τοπικές αρχές, σε συνεργασία με εμπορικά επιμελητήρια, ενώσεις βιομηχανιών και άλλους φορείς, μπορούν να παράσχουν στήριξη στις ΜΜΕ που επιθυμούν να εφαρμόσουν το EMAS, διευκολύνοντας την εφαρμογή συσπειρωτικής και κλιμακωτής προσέγγισης.

⁽¹⁾ Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μέθοδο “EMAS Easy” διατίθενται στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/what_if_i_am_an_sme_en.htm

Οι “συσπειρώσεις οργανισμών” είναι ένας τρόπος συλλογικής εφαρμογής του EMAS, για οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα ή βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να διεκπεραιώνουν από κοινού τη διαδικασία εφαρμογής και ύστερα να καταχωρίζονται χωριστά.

Η κλιμακωτή προσέγγιση προσαρμόζεται στις ανάγκες κάθε κράτους μέλους. Μπορεί να αφορά, για παράδειγμα, γενικά έργα ή σχέδια για την προώθηση της εφαρμογής του EMAS σε έναν δήμο ή σε μια περιοχή, όπου διαφορετικοί φορείς επιδιώκουν να παροτρύνουν οργανισμούς να εφαρμόσουν ορθές περιβαλλοντικές πρακτικές σε διάφορα στάδια ή με διάφορους τρόπους.

Παράδειγμα: Ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα της προσέγγισης αυτής θα ήταν μια ομάδα ΜΜΕ σε βιομηχανική περιοχή ή περιφέρεια με επικεφαλής την τοπική αυτοδιοίκηση, σε συνεργασία με το εμπορικό επιμελητήριο και ενώσεις βιομηχανιών που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί μπορούν να συμμετάσχουν σε σχέδιο κλιμακωτής εφαρμογής του EMAS. Το πρώτο βήμα θα συνίσταται στη διευκόλυνση όλων των επιχειρήσεων για τη διενέργεια της περιβαλλοντικής ανασκόπησης του EMAS. Το δεύτερο βήμα θα περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και την εφαρμογή ορθών διαχειριστικών πρακτικών. Το τρίτο βήμα θα συνίσταται στην εφαρμογή επίσημου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το πρότυπο EN ISO 14001. Τέλος, οι εταιρείες θα μπορούν να επιλέξουν το EMAS ως πρωτεύον σύστημα διαχείρισης.

Η ιδέα αυτή θα μπορούσε να αποτελέσει ευκαιρία κατάρτισης σχεδίων προώθησης σε ομάδες οργανισμών, σε τομείς δραστηριότητας ή σε συγκεκριμένες περιοχές, όπου υπάρχει ενδιαφέρον για την προώθηση της εφαρμογής συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, επίσημων ή άτυπων, πριν από τη μετάβαση στην πλήρη εφαρμογή του EMAS.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Περισσότερες πληροφορίες για το EMAS, οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε συνδυασμό με τον παρόντα οδηγό χρήστη, διατίθενται στις σχετικές ιστοσελίδες της Επιτροπής στη διεύθυνση <http://ec.europa.eu/environment/emas/>, όπου θα βρείτε τα εξής:

- Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009, της 25ης Νοεμβρίου — <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:342:0001:0045:EL:PDF>
- Ανακοίνωση της Επιτροπής — Θέσπιση του προγράμματος εργασίας με το οποίο καθορίζεται ενδεικτικός κατάλογος των τομέων για την έγκριση κλαδικών και διακλαδικών εγγράφων αναφοράς, βάσει του κανονισμού για το EMAS — <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52011XC1208%2801%29>
- Τομεακά έγγραφα αναφοράς EMAS για τους τομείς προτεραιότητας που καθορίστηκαν — http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm
- Πληροφοριακά δελτία σχετικά με 20 προσεγγίσεις συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης (από την κλιμακωτή προσέγγιση μέχρι το EMAS) — http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/publications_studies_en.htm#
- Ευρετήριο όλων των αρμόδιων φορέων και των φορέων διαπίστευσης ή αδειοδότησης που συμμετέχουν στο EMAS — http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_contacts/competent_bodies_en.htm
- Έγγραφα EMAS — http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications_en.htm
- Πληροφοριακά δελτία του EMAS για ειδικά θέματα, στα οποία προέκυψε ανάγκη λεπτομερέστερης πληροφόρησης: [http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/publications_studies_en.htm#Πληροφοριακά δελτία](http://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/publications_studies_en.htm#Πληροφοριακά_δελτία)
- Παγκόσμιο EMAS: Απόφαση 2011/832/ΕΕ της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) — <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?qid=1512397918431&uri=CELEX:32011D0832>
- http://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/emas_global_en.htm»